

KALVARIJOS SAV. SANGRŪDOS PAGRIDINĖ MOKYKLA
Sangrūdos k., Mokyklos g. 28, Kalvarijos savivaldybė

PATVIRTINTA

Kalvarijos sav. Sangrūdos pagrindinės mokyklos

Direktoriaus 2024 m. lapkričio 5 d. įsakymu Nr. V1 – 19

EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANAS

TURINYS

Plano derinimo lapas.....	3
Plano taisymo lapas.....	4
Bendrosios nuostatos.....	5
Mokyklos trumpas apibūdinimas ir vartojamosios sąvokos.....	5-8
Gresiantys įvykiai.....	9
Perspėjimo ir informavimo apie gresiantį ar susidariusį įvykį organizavimas.....	10
Civilinės saugos signalai.....	11
Keitimosi informacija apie įvykį tvarka.....	12
Darbuotojų apsauga gresiant ar susidarius įvyčiui.....	13-14
Labai didelės, didelės rizikos galimų pavojų valdymas.....	15-17
Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plane nurodytų užduočių vykdymo organizavimas ir baigiamosios nuostatos.....	18
Ekstremaliųjų situacijų valdymo plano priedai.....	19-57

1. PLANO DERINIMO LAPAS

Eil. Nr.	Derinanti institucija	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė, parašas
1.	Marijampolės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba	2015-06-15 Nr. V1-559	Viršininkas vidaus tarnybos pulkininkas Vidas Barauskas
2.	Kalvarijos savivaldybės administracija	2018-03-26	Vyriausioji specialistė Dainutė Sinkevičienė
3.	Kalvarijos savivaldybės administracija	2022-03-08	Vyriausiasis specialistas Gintaras Bujauskas
4.	Kalvarijos savivaldybės administracija	2023-03-13	Vyriausioji specialistė darbų, civilinei saugai ir mobilizacijai Edita Gumauskienė
5.	Kalvarijos savivaldybės administracija	2023-10-25	Vyriausioji specialistė darbų, civilinei saugai ir mobilizacijai Edita Gumauskienė
6.	Kalvarijos savivaldybės administracija	2024-10-28	Kalvarijos savivaldybės administracijos patarėjas, atliekantis savivaldybės parengties pareigūno funkcijas Liutaras Sinkevičius

2. PLANO TAISYMO LAPAS

Plano taisymo procedūrą turėtų atliktine rečiau, kaip kartą į metus, įstaigos civilinės saugos darbuotojas. Pataisyta informacija išsiuntinėjama visiems plano turėtojams. Visos pataisos turi būti registruojamos pateiktoje lentelėje.

Eil. Nr.	Kas pataisyta	Data	Atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė, parašas
1.	Atsakingų asmenų vardai, pavardės, kontaktinė informacija. Nepertraukiamos veiklos vykdymui užtikrinti būtinų priemonių sąrašo pildymas.	2023-03-06	Ūkvedė Daiva Stočkutė
2.	Plano turėtojo pavadinimo pakeitimas, asmeninių apsaugos priemonių sąrašo papildymas. Atsakingų asmenų vardai, pavardės, kontaktinė informacija.	2023-10-16	Ūkvedė Daiva Stočkutė
3.	Mokinių ir darbuotojų skaičiaus taisymas. Šilumos tiekėjo taisymas. Telefonų kodų taisymas. Autobusų maršrutų taisymas.	2024-10-28	Ūkvedė Daiva Stočkutė

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinė mokykla Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas (toliau – Planas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymu (Žin., 1998., Nr. 115-3230, 2009, Nr. 159-7207, nauja redakcija nuo 2023-01-01: Nr. XIV-1640, 2022-12-08, paskelbta TAR 2022-12-23, i. k. 2022-26579, suvestinė redakcija nuo 2024-01-01 dienos ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2011 m. vasario 23 d. įsakymo Nr. 1-70 (Žin., 2011, Nr. 24-1200, suvestinė redakcija nuo 2022-11-18) „Dėl ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ reikalavimais.

1. Planas reikalingas, kad būtų tinkamai pasirengta galimai ekstremaliajai situacijai, efektyviai paskirstyti materialiniai ištekliai ir pajėgos, perspėti ir informuoti darbuotojai ir mokiniai apie gresiantį ar esamą pavojų gelbėjimo ir kitų neatidėliotinų darbų vykdymas, žmonių gyvybės išsaugojimas ir materialinių vertybių nuostolių sumažinimas.

2. Plano tikslai:

2.1. padidinti Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinės mokyklos darbuotojų, civilinės saugos parengtį, pagerinti jų reagavimą į ekstremalias situacijas, kiek įmanoma sumažinti riziką ir kuo veiksmingiau panaudoti materialinius išteklius, organizuojant gelbėjimo ir ekstremalių situacijų padarinių šalinimo darbus;

2.2. padėti Kalvarijos savivaldybės administracijos direktoriui ir Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui organizuoti ir koordinuoti įvykių likvidavimą ir jų padarinių šalinimą;

2.3. prognozuoti ekstremalias situacijas ir numatyti prevencines priemones, kad iš anksto pasirengus, būtų išvengta ekstremalios situacijos arba sumažėtų galimybė jai kilti, o susidarius ekstremaliai situacijai, būtų mažiau pakenkta žmonėms, turtui bei aplinkai;

2.4. planuoti veiksmus ekstremalioms situacijoms valdyti, numatyti pareigines funkcijas bei pasiskirstyti atsakomybę ir sukaupti reikiamus materialinius išteklius galimų ekstremalių situacijų padariniams šalinti;

2.5. numatyti bazę, padedančią parengti išsamią veiksmų seką įvykus ekstremaliai situacijai ir išmokyti veiksmų Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinės mokyklos darbuotojus ir aptarnaujančią mokyklos personalą;

2.6. tinkamai reaguoti į ekstremalią situaciją, organizuoti gelbėjimo ir ekstremalių situacijų padarinių šalinimo darbus (perspėti darbuotojus, galinčius patekti į pavojingo poveikio zoną, apie įvykį ar ekstremalią situaciją informuoti atsakingus darbuotojus, avarines tarnybas ir kitas suinteresuotas institucijas, organizuoti pirminius gelbėjimo darbus, prireikus organizuoti darbuotojų evakavimą, laiku kreiptis reikalingos pagalbos);

2.7. įvertinti padarytą žalą Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinei mokyklai ir aplinkai.

II. MOKYKLOS TRUMPAS APIBŪDINIMAS IR VARTOJAMOSIOS SĄVOKOS

3. Mokyklos pavadinimas- Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinė mokykla.

4. Mokyklos teisinė priklausomybė – savivaldybės mokykla .

5. Steigėjas – Kalvarijos savivaldybės Taryba, kodas 188744836, adresas LT-69214 Kalvarija, Laisvės g. 2.

6. Įmonės kodas-190399347

7. Grupė – bendrojo lavinimo mokyklą.

8. Tipas – pagrindinė mokykla.

9. Mokyklos adresas - Mokyklos g. 28, Sangrūdų k, LT-69265 Kalvarijos savivaldybė,

10. Mokymo kalba – lietuvių .

11. Mokymo formos: dieninė.

12. Mokyklos pastatas yra kolektyvinės saugos statinys.

13. Įstaiga paženklinta ženklu „Priedanga“. Priedanga skirta trumpalaikiai (iki kelių valandų) apsaugai slepiantis, kai yra pavojus gyventojų gyvybei ar sveikatai.

14. Mokyklos darbuotojų skaičius – 50, mokinių skaičius – 160. Nuolat mokykloje būna 200, o laikinai apie 210 žmonių.

15. Turimos gaisrų gesinimo priemonės – 14 vnt. ir 5 vnt. (Liubavo skyriuje) MG-6 (milteliniai gesintuvai).

16. Elektros energiją įstaigai tiekia AB „ESO“.

17. Vandentiekio ir nuotekų šalinimo paslaugas atlieka UAB „Kalvarijos komunalininkas“, vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas vykdomas požeminėmis trasomis.

18. Šilumą centralizuotai tiekia UAB „Kalvarijos komunalininkas“. Šildymo sistema pajungta nuo šilumos punkto, esančio mokyklos cokoliniame aukšte

19. Vanduo pašildomas elektriniais prietaisais (10 šildymo boilerių).

20. Komunalines atliekas tvarko Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras.

21. Mokyklos patalpose įrengta kombinuota ventiliacijos sistema: tai savaiminio vėdinimo sistema (kaminai), elektriniai priverstinio vėdinimo įrenginiai taip pat mokyklos sporto salei ir valgyklai vėdinti, sumontuoti 2 (rekuperatoriai).

22. Mokykloje sumontuota vietinė apsaugos signalizacija, mokytojų kambaryje, informacinių technologijų ir šokių rūbinėje, priešgaisrinė signalizacija (dūminiai davikliai).

23. Naudojamų ir sandėliuojamų pavojingų medžiagų mokykloje – nėra.

24. Pranešimai apie pavojus gali būti vykdomi Telia Lietuva tinklu, mobiliaisiais telefonais ir internetinio ryšio tinklu.

25. Telefono numeriai, el. pašto adresai

1	Mokyklos direktorius	+370 343 64391 (bendras mokyklos numeris), +370 699 10150 vida.salciuviene@sangruda.lt
2	Pavadootojas ugdymui	+370 343 64341 (bendras mokyklos numeris), +370 656 54417 egle.daunoraviciene@sangruda.lt
3	Ūkvedė	+370 343 64391 (bendras mokyklos numeris), +370 699 21613 daiva.stockute@sangruda.lt
4	Raštinė	+370 343 64391 (bendras mokyklos numeris), rastine@sangruda.lt

26. Greta esantys pavojingi objektai - keliai ir geležinkeliai, kuriais transportuojami pavojingi kroviniai, kurie gali sukelti pavojų. Greta mokyklos (300 m) yra katilinė, kuri kūrenama kietu kuru. 1 km. nuo mokyklos yra geležinkelis Šeštokai – valstybės siena-Suvalkai (Lenkijos Respublika).

27. **Vartojamos sąvokos santrumpos:**

Civilinė sauga – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą.

Civilinės saugos sistemos parengtis – civilinės saugos sistemos subjektų pasirengimas reaguoti į susidariusią ekstremaliąją situaciją.

Civilinės saugos pratybos – valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų mokymas ir civilinės saugos sistemos parengties patikrinimas, kai tariamomis ekstremaliosiomis sąlygomis tikrinami veiksmai ir procedūros, numatytos ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose, tobulinami valdymo įgūdžiai, mokomasi praktiškai organizuoti gyventojų ir turto apsaugą nuo ekstremaliųjų situacijų poveikio ir atlikti gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotinus darbus, likviduoti įvykius, ekstremaliuosius įvykius ar ekstremaliasias situacijas ir šalinti jų padarinius.

Avarija – netikėtas įvykis, sukėlęs sprogimą, gaisrą, statinių visišką ar dalinį sugriovimą, technologinio proceso nuostolingą sutrikimą, sunkų grupinį nelaimingą atsitikimą, pavojingų medžiagų išsiveržimą į aplinką, kai padaroma žala žmonėms ar aplinkai įvykio vietoje ar už jo ribų.

Ekstremalioji situacija – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti

staigų didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, turtui, aplinkai arba gyventojų žūtį, sužalojimą ar padaryti kitą žalą.

Ekstremalusis įvykis – nustatytus kriterijus atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, kuris kelia pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

Ekstremalių situacijų komisija – iš valstybės politikų, valstybės ir (ar) savivaldybių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, profesinės karo tarnybos karių sudaroma nuolatinė komisija, koordinuojanti ekstremaliųjų situacijų prevenciją, valdymą, likvidavimą ir padarinių šalinimą.

Ekstremaliojo įvykio kriterijai – stebėjimais ir skaičiavimais nustatyti arba tarptautinėje praktikoje naudojami fizikiniai, cheminiai, geografiniai, medicininiai, socialiniai ar kiti įvykio mąstą, padarinius ar faktą apibūdinantys dydžiai arba aplinkybės (Kritinės ribos), kuriuos atitinkantis, pasiekęs ar viršijęs įvykis laikomas ekstremalioju.

Ekstremaliosios situacijos židiny – vieta, kurioje įvyko įvykis ar ekstremalusis įvykis, ir teritorija, apimanti didžiausio pavojaus sritį apie tų įvykių vietą, kurioje gresia įvykio ar ekstremaliojo įvykio veiksnių pavojai ten esančių gyventojų sveikatai ir (ar) gyvybei, turtui ir (ar) aplinkai.

Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras (toliau – operacijų centras) – iš valstybės ir (ar) savivaldybės institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, ūkio subjektų darbuotojų sudaromas organas, vykdamas ekstremaliųjų situacijų prevenciją, užtikrinantis ekstremalių situacijų komisijos priimtų sprendimų įgyvendinimą, organizuojantis ir koordinuojantis įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą, gyventojų ir turto gelbėjimą.

Ekstremaliosios situacijos operacijų vadovas (toliau – operacijų vadovas) civilinės saugos sistemos subjekto valstybės tarnautojas, darbuotojas ar valstybės politikas, paskirtas vadovauti visoms civilinės saugos sistemos pajėgoms, dalyvaujančioms likviduojant ekstremaliąjį įvykį ar ekstremaliąją situaciją ir šalinant jų padarinius ekstremaliosios situacijos židinyje.

Ekstremaliųjų situacijų prevencija – kryptingai vykdoma pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms priemonių visuma, kad būtų išvengta ekstremaliųjų situacijų arba mažėtų jų galimybė, o susidarius ekstremaliajai situacijai būtų kuo mažiau pakenkta gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų veiklai, turtui ir aplinkai.

Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas (planas) – dokumentas, kuriuo reglamentuojamas materialinių ir žmoniškųjų išteklių sutelkimas ir valdymas gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms.

Gelbėjimo darbai – veiksmai, kuriais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu siekiama išgelbėti gyventojų gyvybes, sveikatą ir turtą, suteikti jiems pirmąją medicinos pagalbą ir (ar) nugabenti juos į sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apsaugoti aplinką.

Gelbėjimo darbų vadovas – civilinės saugos sistemos pajėgų valstybės tarnautojas ar darbuotojas, iki operacijų vadovo paskyrimo ekstremaliosios situacijos židinyje vadovaujantis gelbėjimo, paieškos ir neatidėliotiniams darbams, taip pat įvykio, ekstremaliojo įvykio likvidavimo ir jų padarinių šalinimo darbams.

Gyventojų evakavimas – dėl gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos organizuotas gyventojų perkėlimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi ir dirbti, į kitas teritorijas, laikinai suteikiant jiems gyvenamąsias patalpas.

Įvykis – ekstremaliojo įvykio kriterijų neatitinkantis, nepasiekęs gamtinis, techninis, ekologinis ar socialinis įvykis, keliantis pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai.

Kita įstaiga – socialinėje, švietimo, mokslo, kultūros, sporto srityse veikiantis juridinis asmuo, kurio veiklos tikslas – tenkinti tam tikrus viešuosius interesus, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas.

Kolektyvinės apsaugos statinys – statinys ar patalpa, kurią ekstremaliųjų situacijų ar karo metu galima pritaikyti gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių.

Priedanga – kolektyvinės apsaugos patalpa. Kolektyvinės apsaugos statiniai yra skirti laikinam gyventojų prieglobsčiui. Šie pastatai pažymėti specialiuoju ženklu – lygiakraštis mėlynas trikampis oranžinio fono kvadrato, apibrėžtame mėlynos spalvos rėmeliu. Įprastomis gyvenimo sąlygomis minimi statiniai naudojami įvairiems visuomenės poreikiams, o ekstremaliųjų situacijų metu juos galima pritaikyti gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių. Dažniausiai tokie statiniai yra mokyklos, gimnazijos, kultūros, sporto centrai. Kiekviena savivaldybė rūpinasi savivaldybėje gyvenančių ir esančių žmonių apsauga ir iš anksto numato kolektyvinei apsaugai skirtus statinius.

Materialiniai ištekliai – nekilnojamas turtas, transporto priemonės, statybinės medžiagos ir kiti ištekliai, kurie teisės aktų nustatyta tvarka gali būti panaudoti gresiančioms ar susidariusioms ekstremaliosioms situacijoms likviduoti ir jų padariniams šalinti, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų, ūkio subjektų veiklai palaikyti ir atkurti.

Neatidėliotini darbai – veiksmai, užtikrinantys gelbėjimo, paieškos darbų vykdymą, turto išsaugojimą, sanitarinį švarinimą ir būtiniausių gyvenimo sąlygų atkūrimą įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu.

Pavojingasis objektas – visa veiklos vykdytojo valdoma teritorija, įskaitant įprastą ir susijusią joje esančią infrastruktūrą ar vykdomą veiklą, kurios viename ar keliuose įrenginiuose yra pavojingųjų medžiagų.

Pavojingoji medžiaga – medžiaga, mišinys ar preparatas, nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta sąraše arba atitinkantis nustatytus kriterijus ir esantis žaliavų, gaminių, šalutinių produktų, liekanų ar tarpinių produktų pavidalo, įskaitant medžiagas, kurios gali susidaryti kilus avarijai.

Paieškos darbai – veiksmai, kuriais siekiama surasti įvykių, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu dingusius, pasiklydusius ar nukentėjusius gyventojus, patyrusius avariją laivus ir orlaivius.

Perspėjimo sistema – visuma organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti garsinio perspėjamojo civilinės saugos signalo davimą ir (ar) informacijos apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją, galimus padarinius, jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus perdavimą gyventojams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms ir ūkio subjektams.

Slėptuvė – specialiosios paskirties statinys arba specialiai įrengta patalpa gyventojams, kurie užtikrina valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklą ekstremaliųjų situacijų ar karo metu, apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių.

Ūkio subjektas – Lietuvos Respublikoje įregistruotas ir gamybinę, komercinę, finansinę ar kitokią ūkinę veiklą vykdomas juridinis asmuo, užsienio juridinio asmens filialas ar atstovybė.

Valstybinės reikšmės objektas – valstybės institucija, įmonė, ūkio, energetikos, transporto, telekomunikacijų ar kitas infrastruktūros objektas, neatsižvelgiant į jo nuosavybės formą, kurio kontrolės ar funkcionavimo sutrikimas arba sutrikdymas keltų pavojų ar padarytų didelę žalą nacionaliniam saugumui – sutrikdytų valstybės valdymą, ūkio sistemos, valstybei svarbios ūkio šakos ar infrastruktūros funkcionavimą arba kuris karo, antpuolių ar teroro aktų metu gali būti pasirinktas kaip taikinys ir dėl to tapti ekstremaliosios situacijos židiniu.

Veiklos vykdytojas – pavojingojo objekto, įrenginio savininkas arba valdytojas. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme ir kituose įstatymuose vartojamas sąvokas.

Santrumpos:

APGV – Apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba.

BPC – Bendrasis pagalbos centras (Alytaus skyrius).

CSSS – Civilinės saugos sistemos subjektai.

ESK – Ekstremaliųjų situacijų komisija.

ESOC – Ekstremaliųjų situacijų operacijų centras.

GMP – greitosios medicininės pagalbos.

GPIS – Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema.

PAGD CSV SKS – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie vidaus reikalų ministerijos Civilinės saugos valdybos Situacijų koordinavimo skyrius.

III. GRESIANTYS ĮVYKIAI

28. Ekstremaliąsias situacijas galėtų sukelti šie ekstremalieji įvykiai:

28.1. **kiti ekstremalieji įvykiai** – žmonių sveikatos sutrikimai, panika, traumos, mirties atvejai dėl užsikrėtimo, apsinuodijimo ar fizinio poveikio, gaisro keliamas pavojus, užsidegimo ar degimo grėsmė, pavojingas radinys, kitas įvykis, dėl kurio gali susidaryti arba susidaro ekstremalioji situacija.

28.2. **gamtinio pobūdžio** – geologinis ir hidrometeorologinis (stichiniai, katastrofiniai meteorologiniai ir stichiniai, katastrofiniai hidrologiniai reiškiniai) žmonių ligos;

28.3. **techninio pobūdžio** – transporto įvykiai, susiję su geležinkelių transporto ir automobilių kelių eismu ir įvykiais vežant pavojingą krovinį; įvykiai energetikos sistemoje, hidrotechnikos statinio, komunalinių sistemų avarija ir ryšių paslaugų teikimo vartotojams sutrikimas;

28.4. **ekologinio pobūdžio** – aplinkos oro ir vandens užterštumas; dirvožemio, grunto užterštumas arba kitoks jam padarytas poveikis; tarša branduolinėmis ir (ar) radioaktyviosiomis medžiagomis ir naftos produktais;

28.5. **socialinio pobūdžio** – masinės riaušės ir neramumai, blokados, provokacijos, diversijos, teroro aktai, taip pat kariniai veiksmai Lietuvos Respublikos ar kaimyninės valstybės teritorijoje;

29. Remiantis atliktų galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analize Kalvarijos sav. Sangrūdų mokykloje (1 priedas) nustatyta, didžiausi rizikos šaltiniai pagal eiliškumą yra šie:

Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį) ir yra didelės tikimybės;

Pavojingos užkrečiamosios ligos

Gaisrai

Uraganas

Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį)

Maksimalus vėjo greitis

Pastatų griuvimas

Pavojai, kurie yra didelės tikimybės

Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai

Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai

Vandens tiekimo sutrikimas

Maisto tarša

Kaitra

Tirštas rūkas

Smalkus speigas

Smalkus lietus

Smalkus sudėtinis apšalas

Labai smalkus lietus

Visi kiti pavojai bendro rizikos lygio mažėjimo tvarka

Pavojingas radinys

Smalkus snygis

Pūga

Labai smarki pūga

Elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai

Komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai

Labai smalkus snygis

Lijundra

Įvykiai transportuojant pavojingą krovinį

Žemės drebėjimas

30. Rizikos analizė peržiūrima ir prireikus atnaujinama ne rečiau kaip vieną kartą per metus arba atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems pavojų ar ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems Kalvarijos sav. Sangrūdos mokyklos darbuotojų ir mokinių saugumą.

IV. PERSPĖJIMO IR INFORMAVIMO APIE GRESIANTĮ AR SUSIDARIUSĮ ĮVYKĮ ORGANIZAVIMAS

31. Perspėjimo ir informavimo tikslas - perspėti darbuotojus apie ekstremalią situaciją ar ekstremalų įvykį, informuoti apie galimus padarinius bei pateikti savisaugos rekomendacijas.

32. Ekstremalių situacijų atvejais perspėjimo ir informavimo funkcijų vykdymą organizuoja mokyklos direktorius, ūkvedys. Šis darbas prasideda iš karto, sužinojus apie susidariusią ekstremalią situaciją.

33. Civilinės saugos signalus ir pirminę informaciją apie įvykusią ekstremalią situaciją, galinčią paveikti mokyklą, mokykla gaus iš Kalvarijos savivaldybės administracijos, Marijampolės apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos, atsakingas asmuo mokykloje už pirminės informacijos apie ekstremalų įvykį, signalų priėmimą yra mokyklos sekretorius - administratorius, tel. nr. +370 343 64391, el.paštas rastine@sangruda.lt, gautą informaciją apie ekstremalų įvykį sekretorius – administratorius nedelsiant praneša mokyklos direktoriui, ūkvedį.

34. Mokyklos bendruomenei perspėti apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją naudojama perspėjimo sistema.

35. Ekstremalios situacijos atveju mokyklos direktorius arba ūkvedys, vadovaudamasis mokyklos ekstremalių situacijų valdymo planu ir atsižvelgdamas į avarijos pobūdį, mastą bei galimą poveikį žmonių gyvybei ir sveikatai, nedelsiant perspėja darbuotojus tokia tvarka:

35.1. budintis įjungia elektros skambutį (ilgas signalas – ekstremalus įvykis). Neesant tuo metu elektros energijai signalas paduodamas rankiniu skambučiu, pastoviai skambinant, tai pat žodžiu mobiliais ir Telia Lietuva telefonais, kompiuteriniu internetinio ryšio tinklu.

35.2. Perspėjimo signalas – ilgas nepertraukiamas skambutis (skambantis ilgiau kaip 1 min.) reiškia evakavimąsi. Kilus gaisrui, įsijungia (įjungiama) gaisro signalizacijos sirena arba perspėjama ilgu nepertraukiamu skambėjimu.

35.3. Pagal ekstremalios situacijos mastą ir pobūdį esant būtinybei, vykdoma mokinių ir darbuotojų evakuacija. Atsakingas direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui. Mokinių evakuaciją vykdo tuo metu dirbantys mokytojai pagal numatytą planą.

35.4. Toliau plečiantis ekstremaliai situacijai, ūkvedys atsakingas už ryšius ir informavimą priima informaciją, rekomendacijas iš operatyvinių tarnybų, Kalvarijos savivaldybės administracijos ir perduoda ją įstaigos vadovui, kurio sprendimai, nurodymai perduodami darbuotojams ir moksleiviams.

36. Didėjant grėsmei ar plečiantis ekstremaliajai situacijai, mokyklos direktorius ar direktoriaus įgaliotas darbuotojas kreipiasi pagalbos į:

36.1. specialiąsias tarnybas bendruoju pagalbos numeriu 112;

36.2. Kalvarijos savivaldybės merą tel. (+370 656 10435);

36.3. švietimo ir ugdymo skyriaus vedėją (+370 343 23 092), (+370 690 50 911);

36.4. kitas institucijas nurodytas perspėjimo apie įvykį schemeje;

36.5. Paskelbus ekstremalią situaciją, vadovavimą susidariusių padarinių likvidavimui perima Kalvarijos savivaldybės ESOC;

36.6. Toliau veiksmai vykdomi vadovaujantis specialiųjų tarnybų, savivaldybės, nurodymais.

37. Numatomos perspėjimo ir informavimo priemonės:

37.1. darbuotojai, esantys įstaigoje, įvykus nelaimei ar grėsiant ekstremaliai situacijai informuojami:

37.1.1. elektriniu skambučiu, ilgo nepertraukiamo skambėjimo signalu (skambant ilgiau nei 1 min.);

37.1.2. telefono aparatais (laidiniais ir mobiliais);

37.1.3. žodiniu perspėjimu;

37.1.4. elektroniniu paštu ar kitomis internetinio ryšio priemonėmis.

37.2. Kalvarijos sav. Sangrūdų mokykloje dirbančių darbuotojų mobilių telefonų numerius ir el. paštus galima rasti mokyklos mažojo korpuso (bendrabočio) II aukšte 14 kab. (raštinėje).

38. Už ekstremalios situacijos valdymą ir informavimą atsakingi:

38.1. direktorius - +370 343 64391 (bendras mokyklos numeris), +370 699 10150, el. paštas vida.salciuviene@sangruda.lt, kabinetas - 15, 2 aukštas mažasis korpusas (bendrabočius);

38.2. ūkvedys +370 343 64391 (bendras mokyklos numeris), +370 699 21613, el. paštas daiva.stockute@sangruda.lt, kabinetas - 14, mažasis korpusas antras aukštas.

38.3. direktoriaus pavaduotojas ugdymui +370 343 64391 (bendras mokyklos numeris), el. paštas egle.daunoraviciene@sangruda.lt, kabinetas - 16, mažasis korpusas 2 aukštas (bendrabočius).

39. Kalvarijos sav. Sangrūdų mokykloje dirbantys mokytojai ir darbuotojai visi turi personalinius ar nešiojamus kompiuterius ir interneto prieigą.

V. CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI

40. Siekiant supaprastinti ir paspartinti pranešimo apie susidariusias ekstremalias situacijas perdavimą, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1 – 244 patvirtintus civilinės saugos signalus. Visų mokyklos darbuotojų pareiga – gerai juos žinoti ir mokėti veikti išgirdus atitinkamą signalą.

41. Iš viso patvirtinti 9 civilinės saugos signalai:

41.1. Įspėjamasis garsinis signalas.

„Dėmesio visiems“. Įspėjamasis 3 min. trukmės pulsuojančio kaukimo garsinis signalas, skelbiamas gyventojams apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją perspėti arba apie būsimą **svarbų pranešimą** informuoti atliekant perspėjimo sirenomis sistemos patikrinimą ar vykstant civilinės saugos pratyboms. Išgirdę signalą, gyventojai privalo įsijungti radijo imtuvą ar televizorių ir išklausti informaciją, kuri leistų imtis priemonių, siekiant apsaugoti save ir išvengti galimos žalos ar ją sušvelninti.

41.2. Įspėjamieji balsu skelbiami signalai:

„Dėmesio visiems“. Balsu skelbiamas signalas, kuriuo pranešama apie netrukus būsimą svarbų pranešimą.

„Cheminis pavojus“. Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie realų ar gresiantį cheminės taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje.

„Radiacinis pavojus“. Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie realų ar gresiantį radioaktyviosios taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje.

„Katastrofinis užtvindymas“. Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie katastrofinio užtvindymo grėsmę gyventojams, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams, kuriems gresia tiesioginis užtvindymas.

„Potvynio pavojus“. Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie potvynio grėsmę dėl polaidžio ar intensyvių liūčių pakilus upėse vandens lygiui iki pavojingos ribos.

„Uragano pavojus“. Balsu skelbiamas signalas, įspėjantis apie artėjančią hidrometeorologinę reiškinį, galintį sukelti ekstremaliąją situaciją.

„Oro pavojus“. Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie gresiantį oro antpuolį.

„Perspėjimo sistemos patikrinimas“. Balsu skelbiamas signalas, kuriuo pranešama apie vykdomą Perspėjimo sirenomis sistemos patikrinimą

Ryšiai. Įstaiga savo veikloje naudoja dvejomis fiksuoto ryšio Telia Lietuva linijomis, mobiliais telefonais, kompiuteriais turinčiais interneto ryšį.

(Perspėjimo apie įvykį schema, 8 priedas).

(Civilinės saugos rekomendacijos, 5 priedas)

VI. KEITIMOSI INFORMACIJA APIE ĮVYKĮ TVARKA

42. Įstaigoje organizuojamas ir koordinuojamas pasiruošimas gresiantiems įvykiams, likvidavimas įvykusių įvykių ir jų padarinių šalinimas.

43. Už informacijos priėmimą ir perdavimą atsakingas Kalvarijos sav. Sangrūdų mokyklos direktorius ir ūkvedys, kurių duomenys perduoti Kalvarijos savivaldybės administracijai.

44. Už mokytojų informavimą apie susidariusią/įvykusią ekstremaliąją situaciją atsakingas direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

45. Už mokinių, jų tėvų ar globėjų informaciją, informacijos sklaidą atsakingi mokytojai, klasių auklėtojai.

46. Už aptarnaujančio personalo informavimą atsakingas ūkvedys.

47. Ekstremalią situaciją pastebėję įstaigos darbuotojai pirmiausia informuoja mokyklos direktorių, ūkvedį.

48. Gaisro atveju nedelsiant informuojamas ūkvedys jis imasi pirminių gaisro gesinimo priemonių gaisro gesinimui bei laukia tolimesnių nurodymų.

49. Kai ekstremalios situacijos mastas viršija Kalvarijos sav. Sangrūdų mokyklos civilinės saugos pajėgų galimybes apie įvykius, kurie kelia pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir (ar) aplinkai, ekstremalius įvykius bei gresiančią ar susidariusią ekstremalią situaciją, direktorius ar ūkvedys teikia telefonu, elektroniniu paštu, faksu atsižvelgiant į atitinkamų institucijų kompetenciją ir veiklos pobūdį:

49.1. bendrajam pagalbos centrui 112 (bendrosios pagalbos centras, gavęs informaciją apie susidariusią ekstremaliąją situaciją Kalvarijos sav. Sangrūdų mokykloje, informuoja atitinkamas apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pajėgas, policijos komisariatą, greitosios medicinos pagalbos stotį ar kitas institucijas). Bendrasis pagalbos centras informaciją priima visą parą.

49.2. Kalvarijos savivaldybės merui tel. (+370 656) 10435, el. paštas nerijus.sidlauskas@kalvarija.lt

49.3. Kalvarijos savivaldybės specialistui, atsakingam už civilinę saugą (+370 343) 23731, el. paštas edita.gumauskiene@kalvarija.lt

49.4. Kalvarijos savivaldybės švietimo skyriaus vedėjui tel. (+370 690) 50911, el. paštas erika.stankevicene@kalvarija.lt

49.5. Pagal poreikį Kalvarijos policijos komisariatui telefonu (+370 343) 23 202, el. paštas kalvarijospk@policija.lt

50. Informuojant atsakingas institucijas pranešime nurodoma:

50.1. trumpas įvykio, gresiančio ar įvykusio ekstremaliojo įvykio, gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos trumpas apibūdinimas (data, laikas, adresas, objektas, informacijos šaltinis, priežastys, prognozė), priimti sprendimai, planuojami ar atlikti pirminiai veiksmai;

50.2. esami ir galimi pavojaus gyventojų gyvybei ar sveikatai, jų socialinėms sąlygoms, turtui ir aplinkai šaltiniai;

50.3. atsakingo gelbėjimo darbų vadovo pareigos, vardas, pavardė, telefonų numeriai;

50.4. kita prašoma ar tikslinama informacija.

51. Informuojant apie gresiančią ar įvykusią ekstremaliąją įvykį ir gresiančią ekstremaliąją situaciją atsakingom institucijom informacija teikiama telefonu, faksu arba elektroniniu paštu, papildomos pranešimų formos nepildomos. Informacija teikiama šiais atvejais: kai prognozuojama, kad bus pasiekti ar viršyti Vyriausybės patvirtinti ekstremaliųjų įvykių kriterijai; kai gresia ekstremalioji situacija; kai pasiekti ar viršyti Vyriausybės patvirtinti ekstremaliųjų įvykių kriterijai; kai susidarė ekstremalioji situacija

52. Mokykloje atsakingu už informacijos priėmimą ir teikimą, yra paskirtas atsakingas asmuo – ūkvedys.

(Atsakingų institucijų telefonų numerių sąrašas, 4 priedas)

(Keitimosi informacija apie ekstremaliąją situaciją ar įvykį schema, 9 priedas)

VII. DARBUOTOJŲ APSAUGA GRESIANT AR SUSIDARIUS ĮVYKIUI

53. Mokinių ir darbuotojų evakavimo organizavimas. Už mokyklos darbuotojų ir mokinių evakavimą atsakingas mokyklos direktorius jam nesant darbe - ūkvedys. Jeigu evakuacijos mastai dideli (gamtinio, ekologinio ekstremalaus įvykio atveju) evakavimą gali koordinuoti savivaldybės ESK. Evakuacijos tvarka - tai visuma apibrėžtų priemonių ir veiksmų, kurių būtina imtis, siekiant apsaugoti darbuotojų sveikatą ir gyvybę, turto apsaugą. Evakavimas vykdomas: stipriai veikiančių nuodingų medžiagų pernašos atveju, vykstant gaisrui mokyklos pastate, vykstant gaisrams įstaigos teritorijoje ir už jos ribų, terorizmo akto įstaigoje ar šalia jos atveju, tai pat radioaktyviųjų medžiagų pernašos per įstaigos teritoriją atveju.

54. Ekstremalių situacijų atveju sprendimą evakuotis panaudoti priemonės ir atlikti veiksmus, užtikrinančius moksleivių ir mokyklos darbuotojų gyvybės bei sveikatos saugumą, priima mokyklos direktorius. Direktorius atsako už valdymą, nustato užduotis ir priemonės joms vykdyti. Nesant direktoriaus mokykloje, tokius sprendimus priima - ūkvedys.

55. Evakuacijos atveju įjungiamas pavojaus signalas - ilgas skambučio signalas (trunkantis ilgiau kaip 1 min.). Pavojaus signalą (skambantį ilgiau kaip 1 min.) gavęs direktoriaus ar ūkvedžio nurodymą, įjungia budintis darbuotojas. Skambučio sistemą įjungia cokoliniame aukšte budintis budėtojas ar valytojas. Neesant tuo metu elektros energijai signalas paduodamas rankiniu skambučiu, pastoviai skambinant, tai pat žodžiu, mobiliais telefonais ir Telia Lietuva telefonais.

56. Kitų ekstremalių situacijų metu perspėjimas bus vykdomas surenkant klasių vadovus. Skelbiama neeilinė pertrauka - liniuotė. Sprendimą priima mokyklos direktorius, jam neesant, asmuo atsakingas už civilinę saugą mokykloje - ūkvedys.

57. Evakuacija.

57.1. Išgirdus pavojaus signalą (skambantį ilgiau kaip 1 min.) nutraukiami visi užsiėmimai ar kitokia veikla ir vykdoma be panikos evakuacija iš patalpų į numatytą susirinkimo vietą laikantis administracijos ar atsakingų darbuotojų (kryptininkų) nurodymų.

57.2. Žmonių evakuacija iš pastato vykdoma pagal evakavimo planus. Žmonių evakavimosi planai kabo kiekviename aukšte ir yra gerai matomi iš ne mažiau kaip 1 m. atstumo (7 priedas). Mokykloje saugūs, tvarkingi ir laisvi evakuacinių išėjimų keliai. Iš kiekvieno pastato aukšto yra du, atitolę vienas nuo kito evakuaciniai išėjimai, pirmame, cokoliniame aukšte tiesiai į lauką. Pagrindinis evakuacijos kelias – laiptinė, tiesioginiai evakuacijos keliai mokykloje – koridoriai. Ant evakuacinių išėjimų durų yra žalios spalvos nurodomieji ženklai „IŠĖJIMAS“, rodantys išėjimo kryptį. Nutraukus elektros energijos tiekimą jie šviečia apie 4 val.

58. Susidarius ekstremaliajai situacijai, už mokinių evakuaciją atsakingi tuo metu su mokiniiais dirbantys mokytojai. Jie privalo nedelsdami, laikantis tvarkos eiti su mokiniiais evakuaciniais išėjimais iš patalpų ir būriuotis grupėmis mokyklos stadione jeigu kitaip nenurodo kryptininkai ar direktoriaus paskirti darbuotojai atsakingi už evakuaciją.

59. Pertraukų metu už mokinių saugų evakavimąsi atsakingi tuo metu koridoriuose budintys mokytojai.

60. Darbuotojai, išeidami iš patalpų išjungia elektros prietaisus, užsuka vandenį, uždaro langus, duris, bet patalpas palieka nerakintas.

61. Atsakingi darbuotojai už gelbėjimo darbų organizavimą ir kontroliavimą privalo patikrinti, ar visi žmonės evakuoti iš pastatų, užtikrinti efektyvią žmonių evakuaciją bei, esant reikalui, būti pasiruošus imtis avarijų likvidavimo veiksmų.

62. Apie, tai, kad patalpos patikrintos ir nėra jose likusių žmonių direktoriui arba ūkvedžiui praneša už patalpų patikrinimą ir evakavimą iš aukštų atsakingi darbuotojai.

63. Išvedę mokinius į nurodytą vietą, mokytojai, pagal dienyno sąrašą sutikrina mokinius ir informuoja apie tai mokyklos direktorių, ūkvedį arba direktoriaus paskirtą laikinos evakuacijos koordinavimo grupės atsakingą narį.

64. Esant būtinybei, atsakingas darbuotojas, organizuoja žmonių evakuaciją į laikino susirinkimo nurodytas vietas, kur bus saugu ir laukiama atvystančio Kalvarijos savivaldybės transporto, paruošto vežti žmones į saugias vietas arba atvysiančių mokinių tėvų.

65. Evakavimosi kryptys:

65.1. Iš mokyklos cokolinio aukšto yra 2 evakuaciniai išėjimai į lauką. Pagrindiniu laikomas -1 išėjimas į lauką.

65.2. Iš mokyklos pirmojo aukšto yra 2 evakuaciniai išėjimai į lauką. Pagrindiniu evakuaciniu išėjimu laikomas išėjimas, kuris yra laiptais žemyn į cokolinį aukštą, atsarginiai 2 išėjimai yra pradinių klasių koridoriaus galiuose į stadiono pusę ir mokyklos kiemo pusę;

65.3. Antrame mokyklos aukšte yra 1 atsarginis išėjimas. Pagrindinis evakuacijos kelias iš antrojo aukšto judėjimas iš kabinetų į koridorių ir laiptais žemyn į cokolinį aukštą kur randasi 1 pagrindinis išėjimas į lauką. Iš užsienio kalbų koridoriaus evakuacija vyksta laiptais žemyn į pirmojo aukšto atsarginius išėjimus arba iš antrojo aukšto metaliniai laiptais žemyn;

65.4. Pagrindinis evakuacijos kelias iš mažojo korpuso – bendrabučio antrojo aukšto judėjimas iš kabinetų į koridorių ir laiptais žemyn į pirmąjį aukštą kur randasi 1 pagrindinis išėjimas į lauką ir 2 atsarginiai išėjimai. Pagrindinis evakuacijos kelias iš mažojo korpuso bendrabučio pirmojo aukšto – judėjimas iš kabinetų į koridorių pagrindinio išėjimo link arba į atsarginį išėjimą į krepšinio aikštelės pusę.

66. Mokyklos mokiniai ir darbuotojai evakuojami tokia tvarka:

66.1. **Cokolinis aukštas.** Iš aukšte esančių patalpų (technologijų kabineto, pagalbinių personalo patalpų) mokiniai ir darbuotojai evakuojami pro pagrindinį mokyklos išėjimą/įėjimą. Valgyklos darbuotojai evakuojasi pro tarnybinį valgyklos išėjimą.

66.2. **I aukštas.** Iš aukšte esančių patalpų: sporto salės, istorijos- geografijos, edukacinių ir kūrybinių veiklų kabineto mokiniai ir darbuotojai evakuojasi pro pagrindinį mokyklos išėjimą/įėjimą, esantį cokoliniame aukšte.

Iš socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo, pradinių klasių kabinetų, technologijų kabineto mokiniai ir darbuotojai evakuojasi pro atsarginį išėjimą, esantį prie pradinių klasių kabineto į stadiono pusę.

66.3. **II aukštas.** Iš aukšte esančių patalpų: dailės - muzikos, anglų kalbos, anglų - rusų-etikos - tikybos kabinetų mokiniai išvedami pro atsarginį išėjimą esantį prie pradinių klasių kabinetų (po laiptais) esantį atsarginį išėjimą į mokyklos kiemą. Iš lietuvių kalbos, matematikos kabinetų mokiniai išvedami pro atsarginį išėjimą esantį prie lietuvių kalbos kabineto (į stadiono pusę) metaliniais laiptais.

Bibliotekos, chemijos-fizikos kabineto, biologijos kabineto, informacinių technologijų kabineto – mokiniai ir darbuotojai evakuojasi per pagrindinį mokyklos išėjimą/įėjimą, esantį cokoliniame mokyklos aukšte.

66.4. **Mažasis mokyklos korpusas - bendrabutis.** Iš aukšte esančių patalpų: ikimokyklinio, priešmokyklinės grupės kabinetų mokiniai ir visuomenės sveikatos priežiūros specialisto kabineto evakuojasi pro evakuacinį išėjimą, esantį į krepšinio aikštelės pusę. Iš buhalterijos ir kompiuterių specialisto kabineto darbuotojai evakuojami pro pagrindinį mažojo mokyklos korpuso išėjimą/įėjimą, esantį prie buhalterijos.

Administracijos darbuotojai evakuojasi pro pagrindinį mažojo mokyklos korpuso išėjimą/įėjimą, esantį prie buhalterijos.

67. Vykdam evakuaciją visi mokyklos mokiniai ir darbuotojai išėję pro atsarginius išėjimus, rikiuojasi prie mokyklos esančioje aikštelėje arba mokyklos stadione. Priklausomai nuo evakuacijos pobūdžio ir sąlygų, atsižvelgiant į oro sąlygas, vėjo kryptį.

68. Išvedus mokinius į aikštelę ar mokyklos stadioną, klasėje dirbantys mokytojai suskaičiuoja evakuotus mokinius ir informuoja mokyklos direktorių. Iš aikštelės arba stadiono mokyklos mokiniai ir darbuotojai atsižvelgiant į gamtines sąlygas, metų laiką ir kitom aplinkybėm, bus patalpinami kolektyvinės apsaugos statinyje Sangrūdos seniūnijos laisvalaikio salėje, adresas Bažnyčios g 2. Toliau vykdomi veiksmai, kuriuos nurodo mokyklos direktorius ar ūkvedys.

(Darbuotojų veiksmų kilus ekstremaliam įvykiui planas, (evakuacijos planas) 3 priedas)

(Evakuacijos planai, 7 priedas, mokyklos teritorijos ir pastato planas, 6 priedas).

69. Evakuotų darbuotojų grįžimas į nuolatinės darbo vietas.

Sprendimą dėl evakuotųjų grįžimo į nuolatinės darbo vietas priima mokyklos direktorius, priklausomai nuo ekstremalios situacijos pobūdžio ir masto gavęs nurodymus iš pasitelktų

specialiųjų tarnybų, savivaldybės ESK vadovo. Šis sprendimas perduodamas mokyklos bendruomenei. Darbuotojų grįžimą koordinuos mokyklos direktorius.

70. Pirmosios pagalbos teikimo darbuotojams, nukentėjusiems įvykio metu, organizavimas:

70.1. Už pirmosios pagalbos teikimo darbuotojams, nukentėjusiems per įvykį, atsako mokyklos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas. Pirmoji pagalba teikiama iki GMP atvykimo. Pagalbos suteikimui mokykloje med. kabinete ir paskirtose vietose yra pirmosios medicinos pagalbos vaistinė. **Kitos medicinos pagalbos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas ir kiti darbuotojai teikti neturi teisės.**

71. Darbuotojų aprūpinimo asmeninės apsaugos priemonėmis organizavimas:

71.1. Mokykloje asmeninių apsaugos priemonių sąrašas:

71.1.1. Apsauginiai akiniai – 150 vnt;

71.1.2. Pirštinės, vienkartinės, nesterilios – 200 vnt;

71.1.3. Kombinezonas, apsauginis, vienkartinis – 30 vnt;

71.1.4. Respiratorius, KN95, vienkartinis – 150 vnt;

71.1.5. Kaukė apsauginė su filtru – 20 vnt.

72. Įstaiga iš savivaldybės gavusi šias priemones:

72.1. Benzininį generatorių – 1 vnt;

72.2. Geležinį vagonėlį – namelį – 1 vnt;

72.3. Pripučiamą palapinę su tvirtu sutveriamu pagrindu – 1 vnt;

72.4. Guminius kilimėlius – 30 vnt;

72.5. Kėdės – 6 vnt;

72.6. Stalus – 1 vnt;

72.7. Pakabus – 1 vnt;

72.8. Virdulį – 1 vnt;

72.9. Širmas – 3 vnt.

VIII. LABAI DIDELĖS, DIDELĖS RIZIKOS GALIMŲ PAVOJŲ VALDYMAS

73. Pavojingos užkrečiamos ligos.

Veiksmai	Atsakingas
Moksleiviams ir dirbantiems susirgus infekcinėmis ligomis, pranešama į Kalvarijos savivaldybės administracijai tel. +370 343 24951 ir visuomenės sveikatos biurui tel. +370 343 59213. Griežtai vykdomi visuomenės sveikatos priežiūros specialistų nurodymai bei rekomendacijos. Ugdymo procesas nevykdomas.	Atsakingi mokyklos direktorius, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas
Jei ugdymo procesas nenutraukiamas: Sukviečiami klasių auklėtojai į pasitarimą, papildomai informuojami apie paplitusią ligą, pasekmes, užkrėtimo būdus.	Atsakingi pavaduotojas ugdymui ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistas
Organizuojami papildomi pokalbiai su dirbančiais bei moksleiviais apie ligą, paplitimo būdus ir pasekmes.	Atsakingas visuomenės sveikatos priežiūros specialistas.
Dezinfekuojamos patalpos, organizuojamos kitos dezinfekcinės priemonės	Atsakingas ūkvedys

74. Gaisrai.

Veiksmai	Atsakingas
Gaisras mokykloje gali kilti atsiradus gedimams elektros įrengimuose, įvykus avarijai šalia mokyklos esančioje	Atsakingas direktorius, ūkvedys

katilinėje, dėl tyčinių padegimų, kuriuos gali padaryti neatsakingi asmenys, dėl žaibo ar elektrostatinių krūvių.	
Gaisro atveju vykdoma mokinių ir darbuotojų evakuacija.	
Informuojama atsakingos institucijos	Atsakingas direktorius, ūkvedys
Šalinami gaisro padariniai	Atsakingas ūkvedys

75. Sprogmuo

Veiksmai	Atsakingas
Radę sprogmenį ar panašų į jį daiktą, gavę laišką dėl padėto sprogmens: sprogms nelieskite; – nemėginkite sprogms neutralizuoti patys ir neleiskite tai daryti kitiems; - pažymėkite radinio vietą ir praneškite apie radinį šalia esantiems žmonėms;	Atsakingas direktorius, ūkvedys
Informuojama atsakingos institucijos	Atsakingas direktorius, ūkvedys
Vykdoma mokinių ir darbuotojų evakuacija.	Atsakingas direktorius, ūkvedys
Šalinami padariniai	Atsakingas ūkvedys

76. Uraganas, maksimalus vėjo greitis

Veiksmai	Atsakingas
Artėjant uraganui (labai stipriam vėjui): Perspėjami bendruomenės nariai apie artėjančią pavojingą hidrometeorologinį reiškinį ir informuojama, kokie darbai turi būti nutraukti. Uždaromos durys, langai, orlaidės, uždengiamos vėdinimo angos. Atidedamas mokinių pavėžėjimas į namus; Nutraukiamos pamokos lauke. Patikrinama ar visi mokiniai sugrįžo iš lauko į pastatą. Informuojami mokinių tėvai apie vaikų saugumą ir situaciją mokykloje Informuojama mokyklos bendruomenė kaip elgtis uragano metu.	Atsakingas direktorius, ūkvedys. Atsakingas ūkvedys Atsakingas pavaduotojas ugdymui Atsakingi klasių vadovai Atsakingas direktorius, ūkvedys

77. Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai, elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai, vandens tiekimo sutrikimai.

Veiksmai	Atsakingas
Mokykloje gali įvykti avarija komunaliniuose – energetiniuose tinkluose ir įrengimuose. Gali nutrūkti šilumos tiekimas žiemos metu, išjungtas elektros energijos tiekimas, užlieti kanalizacijos tinklai. Išsiaiškinamos avarijos priežastys, jeigu avarija kilo dėl vidaus tinklų gedimo, nedelsiant imamasi priemonių gedimams pašalinti. Organizuojami remonto darbai bei avarijos pasekmių šalinimas.	Atsakingas ūkvedys

Priimami sprendimai dėl tolesnio mokymo proceso organizavimo. Apie avariją ir priimtus sprendimus praneša Kalvarijos savivaldybės švietimo ir ugdymo skyriui. Jei avarija kilo dėl išorinių veiksnių: Patikrinamas pranešimas dėl informacijos teisingumo. Priimamas sprendimas dėl mokyklos turto apsaugos.	Atsakingas pavaduotojas ugdymui Atsakingas direktorius Atsakingas ūkvedys
Priimamas sprendimas dėl ugdymo proceso nutraukimo.	Atsakingas direktorius
Mokykloje gali įvykti elektros energijos sutrikimai. Esant vidiniams sutrikimams; Išsiaiškinamos sutrikimų priežastys. Ir imamasi veiksmų jas pašalinti. Esant išoriniams sutrikimams: Informuojamas pagrindinis elektros tiekėjas ESO apie sutrikimus. Vykdomi tiekėjo nurodymai. Priimami sprendimai dėl tolesnio mokymo proceso organizavimo.	Atsakingas ūkvedys, pastatų elektrikas Atsakingas direktorius
Mokykloje gali įvykti vandens tiekimo sutrikimai. Aiškinamasi sutrikimų priežastys ir imamasi veiksmų juos pašalinti. Priimami sprendimai dėl tolesnio mokymo proceso organizavimo. Ugdymo procesas sutrumpinamas arba nutraukiamas.	Atsakingas ūkvedys, pastatų prižiūrėtojas Atsakingas direktorius, pavaduotojas ugdymui

78. Maisto tarša

Veiksmai	Atsakingas
Mokykloje yra valgykla. Valgyklos paslaugomis naudojasi mokiniai, darbuotojai. Veiksmai įvykus maisto taršai: Nedelsiant informuojama Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba tel. (+370 343) 21065 , Marijampolės visuomenės sveikatos centras tel. (+370 343) 59213 , bendrasis pagalbos telefonas 112.	Atsakingas direktorius, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas
Nutraukiamas maitinimas.	Atsakingas vyriausiais virėjas
Griežtai vykdomi asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir (ar) Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymai bei rekomendacijos	Atsakingas visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, valgyklos vedėjas
Vykdoma paviršių dezinfekcija	Atsakingas ūkvedys
Griežtai laikomasi asmens higienos reikalavimų	Atsakingas ūkvedys, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas

79. Veiksmai smarkaus speigo atveju.

Veiksmai	Atsakingas
Ugdymo procesas nevykdomas: 1-4, 5 kl. mokiniams, esant 20 laipsnių šalčio ar žemesnei temperatūrai.	Atsakingas direktorius, pavaduotojas ugdymui.

6-10 kl. mokiniams, esant 25 laipsnių šalčio ar žemesnei temperatūrai. Mokiniai, kurie atvyko į mokyklą esant nurodytai temperatūrai yra mokomi mokykloje, informuojami jo tėvai. Mokiniai į manus išleidžiami tik atvykus tėvams jų pasiimti. Prasidėjus šaltajam metų periodui mokiniams vedamos valandėlės, kurių metu mokoma kaip elgtis šaltam orui, kukių apsisaugojimo priemonių reikia imtis.	Atsakingas visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, klasių vadovai
Darbuotojams vedama paskaita apie apsaugos priemonės, esant šaltam orui	Atsakingas ūkvedys, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas

80. Veiksmai kaitros metu.

Veiksmai	Atsakingas
Vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 69:2003 nuostatomis ir 5 priedo rekomenduojama darbo laiko trukme darbo vietoje, kai aplinkos temperatūra neatitinka pakankamų šiluminės aplinkos verčių: Oro temperatūra darbo vietoje, °C – 29,0 – 32,5- dirbti nerekomenduojama, kai , Oro temperatūra darbo vietoje, °C – 26,0 – 28,0 – darbo trukmė trumpinama.	Atsakingas direktorius, pavaduotojas ugdymui, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas
Ugdymo procesas trumpinamas, arba vedamos netradicinės pamokos. Organizuojamos paskaitos mokiniams kaip elgtis kaitros metu. Arba ugdymo proceso nutraukimo. Informuojamas Kalvarijos savivaldybės administracijos švietimo ir ugdymo skyrius tel. Nr. +370 690 50911 .	Atsakingas visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, klasių vadovai Atsakingas direktorius, pavaduotojas ugdymui
Darbo laikas darbuotojams trumpinamas. Teikiamos visuomenės sveikatos specialisto rekomendacijos kaip elgtis kaitros metu.	Atsakingas direktorius, ūkvedys, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas

VII .SAVIVALDYBĖS EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ VALDYMO PLANE NURODYTŲ UŽDUOČIŲ VYKDYMO ORGANIZAVIMAS

81. Vadovaujantis 2010 m. gegužės 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 512 „Dėl privalomų darbų atlikimo ekstremaliųjų situacijų atvejais ir kompensavimo už jų atlikimą tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 54-2652), susidarius ekstremaliai situacijai ir kai yra išnaudotos visos civilinės saugos sistemos pajėgų panaudojimo galimybės atlikti darbams, bus pasitelkiama ūkio subjektų ir kitų įstaigų, tame tarpe ir objekto pajėgos ir materialiniai ištekliai. (Materialinių išteklių žinynas 4 priedas)

VIII .BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

82. Planas peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas, atsižvelgiant į mokyklos civilinės saugos parengčiai užtikrinti įtaką turinčius veiksmus (pvz., įvykus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui, susidarius ekstremaliajai situacijai, po civilinės saugos pratybų, atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems galimų įvykių, ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą), bet ne rečiau kaip kartą per metus. Plano pakeitimai derinami su savivaldybės civilinės saugos

sistemos pajėgomis, jei jie susiję su jų kompetencija, ir su Marijampolės apskrities priešgaisrine gelbėjimo valdyba.

83. Planas tvirtinamas mokyklos direktoriaus įsakymu ir jo kopija siunčiama Marijampolės apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai, savivaldybės administracijos direktoriui ir saugos sistemos pajėgoms, kurių pasitelkimas numatomas plane. Plano veiksmingumas išbandomas per teisės aktų nustatyta tvarka rengiamas civilinės saugos pratybas.

**KALVARIJOS SAV. SANGRŪDOS PAGRINDINĖS MOKYKLOS GALIMŲ PAVOJŲ IR
EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ RIZIKOS ANALIZĖ****I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinės mokyklos galimų pavojų ir ekstremalių situacijų rizikos analizę parengta vadovaujantis Ūkio subjekto, kitos įstaigos galimų pavojų ir ekstremalių situacijų rizikos analizės metodinės rekomendacijos, patvirtintomis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. 1-189.

2. Galimų pavojų ir ekstremalių situacijų rizikos analizės (toliau – rizikos analizė) tikslas – nustatyti galimus pavojus, įvertinti ekstremalių situacijų rizikos (toliau – rizika) lygį ir numatyti rizikos valdymo priemones: sumažinti galimų pavojų kilimo tikimybę, galimus padarinius ir pagerinti didelės rizikos ekstremalių įvykių ir ekstremalių situacijų valdymo galimybes.

3. Rizikos analizė atliekama šiais etapais:

3.1. nustatomi galimi pavojai;

3.2. atliekamas rizikos vertinimas;

3.3. nustatomas rizikos lygis ir jos priimtumas (priimtina ar nepriimtina).

3.4. duomenys, gauti atlikus rizikos analizę, naudojami:

3.5. rengiant mokyklos ekstremalių situacijų valdymo planą.

4. Visapusišką, objektyvią ir nešališką rizikos analizę mokykloje atlieka mokyklos direktoriaus įgaliotas asmuo.

II. GALIMŲ PAVOJŲ NUSTATYMAS

5. Galimi pavojai nustatomi remiantis moksliniais, statistiniais, istoriniais duomenimis, specialistų ir ekspertų vertinimais, Lietuvos ir kitų šalių patirtimi, analizuojamos aplinkos apžiūra, įvykių modeliavimu, taip pat Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo 2022 m. gruodžio 29 d. Nr. 1317 nutarimu.

6. Galimas pavojus suprantamas kaip galimų įvykių, ekstremalių įvykių, ekstremalių situacijų keliama grėsmė žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui ir (arba) aplinkai.

1 lentelė Nustatytų galimų pavojų apibūdinimas.

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas (nurodyti konkrečias ūkio subjekto, kitos įstaigos teritorijos vietas)	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1	2	3	4
1.	Galimi gamtiniai pavojai:		
1.1.	geologinis reiškiny:		
1.1.1.	žemės drebėjimas	mokyklos teritorija	tektoninių plokščių judėjimas
1.1.2.	karstinis reiškiny	-	-
1.1.3.	nuošliauža	-	lietus, birus gruntas, upės srovė, žmonių veikla
1.1.4.	sufozinis reiškiny	-	-
1.2.	stichiniai meteorologiniai reiškiniai:		

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas (nurodyti konkrečias ūkio subjekto, kitos įstaigos teritorijos vietas)	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1	2	3	4
1.2.1.	maksimalus vėjo greitis	mokyklos teritorija, galimi elektros energijos sutrikimai	atsiradus skirtumui tarp dviejų oro masių slėgio
1.2.2.	smarkus lietus	mokyklos teritorija	konfekciniai reiškiniai oro masėse
1.2.3.	kruša	mokyklos teritorija	konfekciniai reiškiniai oro masėse
1.2.4.	smarkus snygis	mokyklos teritorija	veikiant aukštyneigiams oro srautams esant žemam slėgiui
1.2.5.	pūga	Pavojus vežant vaikus į mokyklą Autobusų, kurie veža mokinius, maršrutai: I maršrutas: Sangrūda – Jusevičiai- Kamšai – Sūsninkai- Turlojiškė – Rūdelė - Dainoriai – Mockai - Sangrūda. II maršrutas: Sangrūda – Mockai – Navininkai - Sangrūda III maršrutas: Sangrūda – Alksninė – Kalvarija – Kalvarija (Suvalkų g.) – Sangrūda. IV maršrutas: Sangrūda – Mergutrakis – Vaiponiškės- Zovoda-Sangrūda V maršrutas: Liubavas – Salaperaugis – Asava – Kalvarija – Raudeniškiai – Skersabaliai – Rūdninkai - Sangrūda. VI maršrutas: Sangrūda – Salaperaugis – Grandai – Klinavas – Liubavas VII maršrutas: Sangrūda – Mockava – Alksnėnai – S.Radiškė – Cyrailė – Mockai – Navininkai - Sangrūda Galimi elektros energijos sutrikimai	susidarius puriai sniego dangai ir sustiprėjus vėjui daugiau kaip 10 m/s
1.2.6.	lijundra	Pavojus vežant vaikus į mokyklą Autobusų, kurie veža mokinius, maršrutai: I maršrutas: Sangrūda – Jusevičiai- Kamšai – Sūsninkai- Turlojiškė – Rūdelė - Dainoriai – Mockai - Sangrūda. II maršrutas: Sangrūda – Mockai – Navininkai - Sangrūda III maršrutas: Sangrūda – Alksninė – Kalvarija – Kalvarija (Suvalkų g.) – Sangrūda. IV maršrutas: Sangrūda –	susidaro užėjus šiltam frontui šalтоje vietoje

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas (nurodyti konkrečias ūkio subjekto, kitos įstaigos teritorijos vietas)	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1	2	3	4
		Mergutrakis – Vaiponiškės-Zovoda-Sangrūda V maršrutas: Liubavas – Salaperaugis – Asava – Kalvarija – Raudeniškiai – Skersabalčiai – Rūdninkai - Sangrūda. VI maršrutas: Sangrūda – Salaperaugis – Grandai – Klinavas – Liubavas VII maršrutas: Sangrūda – Mockava – Alksnėnai – S.Radiškė – Cyraile – Mockai – Navininkai - Sangrūda Galimi elektros energijos sutrikimai	
1.2.7.	smarkus sudėtinis apšalas	mokyklos teritorija, galimi elektros energijos sutrikimai, pavojus vežant vaikus į mokyklą	susidaro užėjus šiltam frontui šaltoje vietoje
1.2.8.	speigas	mokyklos teritorija	skandinavijos ir ultrapoliarinių anticiklonų šalto oro masių pernešimas
1.2.9.	tirštas rūkas	Pavojus vežant vaikus į mokyklą. Autobusų, kurie veža mokinius, maršrutai: I maršrutas: Sangrūda – Jusevičiai- Kamšai – Sūsninkai- Turlojiškė – Rūdelė - Dainoriai – Mockai - Sangrūda. II maršrutas: Sangrūda – Mockai – Navininkai - Sangrūda III maršrutas: Sangrūda – Alksnė – Kalvarija – Kalvarija (Suvalkų g.) – Sangrūda. IV maršrutas: Sangrūda – Mergutrakis – Vaiponiškės-Zovoda-Sangrūda V maršrutas: Liubavas – Salaperaugis – Asava – Kalvarija – Raudeniškiai – Skersabalčiai – Rūdninkai - Sangrūda. VI maršrutas: Sangrūda – Salaperaugis – Grandai – Klinavas – Liubavas VII maršrutas: Sangrūda – Mockava – Alksnėnai – S.Radiškė – Cyraile – Mockai – Navininkai - Sangrūda	dėl vandens garų kondensavimosi ore
1.2.10.	šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	dėl žemės paviršiaus šilumos spinduliavimo

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas (nurodyti konkrečias ūkio subjekto, kitos įstaigos teritorijos vietas)	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1	2	3	4
			atslinkus šaltai oro masei
1.2.11.	kaitra	Mokyklos patalpos	pietų ciklonų karšto oro masių pernešimas
1.2.12.	sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	sumažėjus kritulių arba vandens garų kiekiui atmosferoje
1.3.	katastrofinis meteorologinis reiškiny:		
1.3.1.	uraganas	mokyklos teritorija, medžių virtimai, pastatų ir statinių pažeidimai, galimi elektros energijos sutrikimai	atsiradus skirtumui tarp dviejų oro masių slėgio
1.3.2.	labai smarkus lietus	Mokyklos teritorija	konfekciniai reiškiniai oro masėse
1.3.3.	labai smarkus snygis	Mokyklos teritorija	veikiant aukštyneigiams oro srautams esant žemam slėgiui
1.3.4.	labai smarki pūga	Mokyklos teritorija	susidarius puriai sniego dangai ir sustiprėjus vėjui daugiau kaip 10 m/s
1.3.5.	smarkus speigas	Mokyklos teritorija	ultrapoliarinių anticiklonų šalto oro masių pernešimas
1.4.	stichinis hidrologinis reiškiny:		
1.4.1.	stichinis vandens lygis (vandens lygio pakilimas ar nusekimas)	-	užtvankos griuvimas, smarkus ir ilgas lietus, staigus sniego tirpimas, ilgalaikis sausas periodas
1.4.2.	stichinis potvynis	-	smarkus ir ilgas lietus, staigus sniego tirpimas
1.5.	katastrofinis hidrologinis reiškiny:		
1.5.1.	katastrofinis vandens lygio pakilimas	-	užtvankos griuvimas, smarkus ir ilgas lietus, staigus sniego tirpimas
1.5.2.	katastrofinis potvynis	-	smarkus ir ilgas lietus, staigus sniego tirpimas
1.5.3.	pavojingos užkrečiamosios ligos	Mokyklos patalpos ir teritorija Mokyklos valgykla	dėl pavojingų ir ypač pavojingų ligų sukėlėjų patekimo į žmogaus organizmą ir jų paplitimo
1.5.4.	gyvūnų ligos	-	dėl užkrečiamų ligų sukėlėjų patekimo į gyvūnų organizmą ir jų paplitimo
1.5.5.	vabzdžių antplūdis	-	dėl palankių meteorologinių sąlygų susidarymo ir kintančių aplinkos sąlygų
1.5.6.	augalų ligos	-	dėl užkrečiamų ligų sukėlėjų patekimo į augalus ir jų paplitimo, kenkėjų ir grybelių paplitimo, aplinkos sąlygų pasikeitimo ir kt.

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas (nurodyti konkrečias ūkio subjekto, kitos įstaigos teritorijos vietas)	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1	2	3	4
1.5.7.	žuvų dusimas, laukinių žvėrių ir paukščių badas	-	dėl meteorologinių ir hidrometeorologinių sąlygų
2.	Žmogaus veiklos sukelti pavojai:		
2.1.	įvykiai transportuojant pavojingą krovinį	geležinkelio linijoje Šeštokai-valstybės siena-Suvalkai (Lenkijos Respublika)	transporto avarija, techninė avarija
2.2.	cheminė avarija	-	-
2.3.	radiacinė avarija	-	-
2.4.	naftos produktų išsiliejimas	-	-
2.5.	pramoninė avarija pavojingajame objekte	-	-
2.6.	hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar) gedimai	-	-
2.7.	transporto avarijos (geležinkelio, oro, vandens, automobilių)	automobilių keliai	transporto avarija, techninė avarija, meteorologinės sąlygos, terorizmas, diversija, žmogiškasis faktorius
2.8.	pastatų griuvimai	Mokyklos teritorija	techninė avarija, gaisras, sprogimas, meteorologiniai reiškiniai, transporto avarijos, terorizmas, diversija
2.9.	elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Mokyklos teritorija	techninė avarija, gaisras, meteorologiniai reiškiniai, terorizmas, diversija, žmogiškasis faktorius
2.10.	šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Mokyklos teritorija	techninė avarija, gaisras, meteorologiniai reiškiniai, elektros ir kuro tiekimo sutrikimas, terorizmas, diversija, žmogiškasis faktorius
2.11.	dujų tiekimo sutrikimas	-	-
2.12.	vandens tiekimo sutrikimas	Mokyklos teritorija	techninė avarija, gaisras, elektros tiekimo sutrikimas, terorizmas, diversija, vandens užterštumas, žmogiškasis faktorius
2.13.	elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai	Mokyklos teritorija	techninė avarija, gaisrai, sprogimai, meteorologiniai reiškiniai, elektros tiekimo sutrikimas, terorizmas, diversija, žmogiškasis faktorius

Eil. Nr.	Nustatytas galimas pavojus	Nustatyto galimo pavojaus padarinių (poveikio) zona ir galimas pavojaus išplitimas (nurodyti konkrečias ūkio subjekto, kitos įstaigos teritorijos vietas)	Galimo pavojaus kilimo priežastys
1	2	3	4
2.14.	komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	Mokyklos teritorija	techninė avarija, meteorologiniai reiškiniai, elektros tiekimo sutrikimas, žmogiškasis faktorius
2.15.	kuro resursų trūkumas ir (ar) stygius	-	-
2.16.	pavojingas radinys	Mokyklos teritorija	kasinėjimas, žemės ir statybos darbai, terorizmas, diversija, žmogiškasis faktorius
2.17.	gaisrai	Vidinis: mokyklos patalpos Išorinis: Miškai iki 5 km atstumu, durpynas	pievų ir durpynų gaisrai, sprogimai, žaibas, elektros ir dujų tinklų avarijos, transportas, stiklo šiukšlės, žmogiškasis faktorius Technologinė avarija, gaisrai, sprogimai, pastatų griūtis, žaibai, elektros ir dujų tinklų avarijos, žmogiškasis faktorius ir kt.
2.18.	maisto tarša	Mokyklos valgykla	maisto produktų saugojimo, laikymo ir paruošimo normų nesilaikymas, žaliavos tarša, žmogiškasis faktorius ir kt.
2.19.	oro tarša	-	-
2.20.	vandens tarša	-	-
2.21.	dirvožemio, grunto tarša	-	-.
2.22.	visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės	-	-
2.23.	nusikaltimai, nusikalstami neramumai, gaujų siautėjimas	-	-
2.24.	karinė ataka, maištas, sukilimas	-	-
2.25.	masinis užsieniečių antplūdis	-	patekimas į Europos Sąjungos valstybę
2.26.	žmonių grobimas, įkaitų paėmimas	-	-
2.27.	streikai	-	-
2.28.	sabotažas, diversija	-	-
2.28.	teroristiniai išpuoliai	Mokyklos teritorija	niekis destabilizuoti padėtį

III. RIZIKOS VERTINIMAS

7. Analizuojama nustatytų galimų pavojų tikimybė ir galimi padariniai (poveikis).

8. Kiekvieno nustatyto galimo pavojaus tikimybė (T) vertinama balais pagal galimo pavojaus tikimybės įvertinimo kriterijus:

2 lentelė. Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimo kriterijai

Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas	Galimo pavojaus tikimybės lygis	Vertinimo balai
Gali įvykti dažniau negu kartą per metus	labai didelė tikimybė	5
Gali įvykti kartą per 1–10 metų	didelė tikimybė	4
Gali įvykti kartą per 10–50 metų	vidutinė tikimybė	3
Gali įvykti kartą per 50–100 metų	maža tikimybė	2
Gali įvykti rečiau negu kartą per 100 metų	labai maža tikimybė	1

9. Nustačius galimo pavojaus tikimybę (T), analizuojami jo padariniai (poveikis) (P) mokyklai:

9.1. mokinių, mokytojų, darbuotojų gyvybei ir sveikatai (P1);

9.2. turtui ir aplinkai (P2);

9.3. veiklos tęstinumui (P3).

10. Nustatomas galimas nukentėjusiųjų: žuvusiųjų, sužeistųjų, evakuotinių, gyventojų skaičius.

11. Nustatomi ir aprašomi:

3 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1):

Nustatytas galimas pavojus	Galinčių nukentėti gyventojų skaičius (žuvusiųjų ir (ar) sužeistųjų, ir (ar) evakuotinių gyventojų)
1	2
Galimi gamtiniai pavojai:	
geologinis reiškiny:	
žemės drebėjimas	-
karstinis reiškiny	-
nuošliauža	-
sufozinis reiškiny	-
stichiniai meteorologiniai reiškiniai:	
maksimalus vėjo greitis	0;0;230
smarkus lietus	-
kruša	-
smarkus snygis	-
pūga	-
lijundra	-
smarkus sudėtinis apšalas	-
speigas	-
tirštas rūkas	-
šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-
kaitra	0;0;230
sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-
katastrofinis meteorologinis reiškiny:	
uraganas	0; 1-2; 0
labai smarkus lietus	-
labai smarkus snygis	-
labai smarki pūga	-
smarkus speigas	-

Nustatytas galimas pavojus	Galinčių nukentėti gyventojų skaičius (žuvusiųjų ir (ar) sužeistųjų, ir (ar) evakuotinių gyventojų)
1	2
stichinis hidrologinis reiškiny:	
stichinis vandens lygis (vandens lygio pakilimas ar nusekimas)	-
stichinis potvynis	-
katastrofinis hidrologinis reiškiny:	
katastrofinis vandens lygio pakilimas	-
katastrofinis potvynis	-
pavojingos užkrečiamosios ligos	0; 20-50; 230
gyvūnų ligos	-
vabzdžių antplūdis	-
augalų ligos	-
žuvų dusimas, laukinių žvėrių ir paukščių badas	-
Žmogaus veiklos sukelti pavojai:	
įvykiai transportuojant pavojingą krovinį	0; 0; 230
cheminė avarija	-
radiacinė avarija	-
naftos produktų išsiliejimas	-
pramoninė avarija pavojingajame objekte	-
hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar) gedimai	-
transporto avarijos (geležinkelio, oro, vandens, automobilių)	0; 1-2; 0
pastatų griuvimai	0; 0; 230
elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	0;0;230
šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	0; 0; 230
dujų tiekimo sutrikimas	-
vandens tiekimo sutrikimas	0; 0; 230
elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai	-
komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	-
kuro resursų trūkumas ir (ar) stygius	-
pavojingas radinys	0; 0; 230
gaisrai	0; 2-5; 230
maisto tarša	0; 15-20;0
oro tarša	-
vandens tarša	-
dirvožemio, grunto tarša	-
visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės	-
nusikaltimai, nusikalstami neramumai, gaujų siautėjimas	-
karinė ataka, maištas, sukilimas	-
masinis užsieniečių antplūdis	-
žmonių grobimas, įkaitų paėmimas	-
streikai	-
sabotažas, diversija	-
teroristiniai išpuoliai	0; 1-2;230

4 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2):

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) turtui	Numatomi nuostoliai, eurai
1	2	3
Galimi gamtiniai pavojai:		
geologinis reiškinys:		
žemės drebėjimas	Poveikis statiniams ir pastatams, infrastruktūros pažeidimai	< 5 proc.
karstinis reiškinys	-	-
nuošliauža	-	-
sufozinis reiškinys	-	-
stichiniai meteorologiniai reiškinių:		
maksimalus vėjo greitis	poveikis statiniams ir pastatams	10-30 proc.
smarkus lietus	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
kruša	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
smarkus snygis	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
pūga	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
lijundra	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
smarkus sudėtinis apšalas	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
speigas	šilumos, vandens avarijos, sutrinka transporto veikla	< 5 proc.
tirštas rūkas	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-
kaitra	Poveikis mokyklos veiklai	5 proc.
sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-
katastrofinis meteorologinis reiškinys:		
uraganas	poveikis statiniams ir pastatams, transporto veiklai	< 5-10 proc.
labai smarkus lietus	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
labai smarkus snygis	poveikis statiniams ir pastatams	< 5 proc.
labai smarki pūga	žala pastatams ir statiniams, elektros linijų nutraukimas	< 5 proc.
smarkus speigas	Šilumos, vandens ir nuotekų tinklų avarijos, sutrinka transporto veikla	< 5 proc.
stichinis hidrologinis reiškinys:		
stichinis vandens lygis (vandens lygio pakilimas ar nusekimas)	-	-
stichinis potvynis	-	-
katastrofinis hidrologinis reiškinys:		
katastrofinis vandens lygio pakilimas	-	-
katastrofinis potvynis	-	-
pavojingos užkrečiamosios ligos	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
gyvūnų ligos	-	-
vabzdžių antplūdis	-	-
augalų ligos	-	-

žuvų dusimas, laukinių žvėrių ir paukščių badas	-	-
Žmogaus veiklos sukelti pavojai:		
įvykiai transportuojant pavojingą krovinį	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
cheminė avarija	-	-
radiacinė avarija	-	-
naftos produktų išsiliejimas	-	-
pramoninė avarija pavojingajame objekte	-	-
hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar) gedimai	-	-
transporto avarijos (geležinkelio, oro, vandens, automobilių)	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
pastatų griuvimai	Poveikis statiniams, mokyklos veiklai	< 10-30 proc.
elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
dujų tiekimo sutrikimas	-	-
vandens tiekimo sutrikimas	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai	sutrinka elektroninio ryšio veikla	< 5 proc.
komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	Sutrinka komunalinių sistemų veikla	< 5 proc.
kuro resursų trūkumas ir (ar) stygius	-	-
pavojingas radinys	poveikis pastatams ir statiniams	< 5 proc.
gaisrai	poveikis pastatams ir statiniams, transportui	< 5 – 30 proc.
maisto tarša	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.
oro tarša	-	-
vandens tarša	-	-
dirvožemio, grunto tarša	-	-
visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės	-	-
nusikaltimai, nusikalstami neramumai, gaujų siautėjimas	-	-
karinė ataka, maištas, sukilimas	-	-
masinis užsieniečių antplūdis	-	-
žmonių grobimas, įkaitų paėmimas	-	-
streikai	-	-
sabotažas, diversija	-	-
teroristiniai išpuoliai	Poveikis mokyklos veiklai	< 5 proc.

5 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) aplinkai (P2):

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai, eurai
----------------------------	------------------	---	---------------------	--	----------------------------

1	2	3	4	5	6
Galimi gamtiniai pavojai:					
geologinis reiškinys:					
žemės drebėjimas	-	-	-	-	< 5 proc.
karstinis reiškinys	-	-	-	-	-
nuošliauža	-	-	-	-	-
sufozinis reiškinys	-	-	-	-	-
stichiniai meteorologiniai reiškiniai:					
maksimalus vėjo greitis	-	-	-	Pavieniams medžiams	< 5-10 proc.
smarkus lietus	-			-	< 5 proc.
kruša	-	-	-	-	< 5 proc.
smarkus snygis	-	-	-	Pavieniams medžiams	< 5 proc.
pūga	-	-	-	Pavieniams medžiams	< 5 proc.
lijundra	-	-	-	Pavieniams medžiams	< 5 proc.
smarkus sudėtinis apšalas	-	-	-	-	< 5 proc.
speigas	-	-	-		< 5 proc.
tirštas rūkas	-	-	-	-	< 5 proc.
šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-	-	-	-
kaitra	-	-	-	augmenijai	< 5 proc.
sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-	-	-	-
katastrofinis meteorologinis reiškinys:					
uraganas	-	-	-	Pavieniams medžiams	< 5-10 proc.
labai smarkus lietus	-				< 5 proc.
labai smarkus snygis	-			Pavieniams medžiams	< 5 proc.
labai smarki pūga	-			Pavieniams medžiams	< 5 proc.
smarkus speigas	-				< 5 proc.
stichinis hidrologinis reiškinys:					-
stichinis vandens lygis (vandens lygio pakilimas ar nusekimas)	-	-	-	-	-
stichinis potvynis	-	-	-	-	-
katastrofinis hidrologinis reiškinys:					
katastrofinis vandens lygio pakilimas	-	-	-	-	-
katastrofinis potvynis	-	-	-	-	-
pavoingos užkrečiamosios ligos	-	-	-	-	< 5 proc.
gyvūnų ligos	-	-	-	-	-

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai, eurai
1	2	3	4	5	6
vabzdžių antplūdis	-	-	-	-	-
augalų ligos	-	-	-	-	-
žuvų dusimas, laukinių žvėrių ir paukščių badas	-	-	-	-	-
Žmogaus veiklos sukelti pavojai:					
įvykiai transportuojant pavojingą krovinį	tarša cheminėmis medžiagomis	tarša cheminėmis medžiagomis	tarša cheminėmis medžiagomis	augmenijai	< 5 proc.
cheminė avarija	-				-
radiacinė avarija		-	-	-	-
naftos produktų išsiliejimas	-	-	-	-	-
pramoninė avarija pavojingajame objekte	-	-	-	-	-
hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar) gedimai	-	-	-	-	-
transporto avarijos (geležinkelio, oro, vandens, automobilių)				-	< 5 proc.
pastatų griuvimai	-	-	-	-	< 5 proc.
elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	-	-	-	-	< 5 proc.
šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	-	-	-	-	< 5 proc.
dujų tiekimo sutrikimas	-	-	-	-	-
vandens tiekimo sutrikimas	-	-	-	-	< 5 proc.
elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai	-	-	-	-	< 5 proc.
komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	-	-	-	-	< 5 proc.
kuro resursų trūkumas ir (ar) stygius	-	-	-	-	-
pavojingas radinys				-	< 5 proc.
gaisrai	tarša degimo produktais, iki 6val.	-	-		< 5 proc.
maisto tarša	-	-	-	-	-
oro tarša					-
vandens tarša	-	-	-	-	-

Nustatytas galimas pavojus	Galima oro tarša	Galima paviršinio ir (ar) požeminio vandens tarša	Galima grunto tarša	Galimi padariniai (poveikis) gamtinei aplinkai	Numatomi nuostoliai, eurai
1	2	3	4	5	6
dirvožemio, grunto tarša	-	-	-	-	-
visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės	-	-	-	-	-
nusikaltimai, nusikalstami neramumai, gaujų siautėjimas	-	-	-	-	-
karinė ataka, maištas, sukilimas	-	-	-	-	-
masinis užsieniečių antplūdis	-	-	-	-	-
žmonių grobimas, įkaitų paėmimas	-	-	-	-	-
streikai	-	-	-	-	-
sabotažas, diversija	-	-	-	-	-
teroristiniai išpuoliai	-	-	-	-	< 5 proc.

6 lentelė. Galimų pavojų padariniai (poveikis) veiklos testinimui (P3):

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) veiklos testinimui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė (valandomis arba paromis)
1	2	3
Galimi gamtiniai pavojai:		
geologinis reiškinys:		
žemės drebėjimas	-	10-15 min.
karstinis reiškinys	-	-
nuošliauža	-	-
sufozinis reiškinys	-	-
stichiniai meteorologiniai reiškiniai:		
maksimalus vėjo greitis	sutrinka komunalinių energetinių ir ryšių paslaugų teikimas	Nuo 6 iki 24val.
smarkus lietus	-	Nuo 6 iki 24 val.
kruša	-	10-15 min.
smarkus snygis	sutrinka elektros energijos paslaugų teikimas	iki 1 paros
pūga	sutrinka elektros energijos teikimas, sutrinka komunalinių energetinių ir ryšių paslaugų teikimas	6 - 24 val.
smarkus sudėtinis apšalas	sutrinka elektros energijos paslaugų teikimas, sutrinka komunalinių energetinių ir ryšių paslaugų teikimas	Iki 6 val.
speigas	sutrinka komunalinių energetinių	1 – 3 paros

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė (valandomis arba paromis)
1	2	3
	paslaugų teikimas	
tirštas rūkas	-	iki 6 val.
šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-
kaitra	-	Iki 6 val.
sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-
katastrofinis meteorologinis reiškiny:		
uraganas	sutrinka komunalinių energetinių ir ryšių paslaugų teikimas	1 – 3 paros
labai smarkus lietus	-	Iki 6 val.
labai smarkus sniegis	-	Iki 6 val.
labai smarki pūga	sutrinka elektros energijos paslaugų teikimas, sutrinka komunalinių energetinių ir ryšių paslaugų teikimas	1 – 3 paros
smarkus speigas	sutrinka komunalinių energetinių paslaugų teikimas, ugdymo procesas	1 - 3 paros
stichinis hidrologinis reiškiny:		
stichinis vandens lygis (vandens lygio pakilimas ar nusekimas)	-	-
stichinis potvynis	-	-
katastrofinis hidrologinis reiškiny:		
katastrofinis vandens lygio pakilimas	-	-
katastrofinis potvynis	-	-
pavojingos užkrečiamosios ligos	-	20 - 30 parų
gyvūnų ligos	-	-
vabzdžių antplūdis	-	-
augalų ligos	-	-
žuvų dusimas, laukinių žvėrių ir paukščių badas	-	-
Žmogaus veiklos sukelti pavojai:		
įvykiai transportuojant pavojingą krovinį	-	6 - 24 val.
cheminė avarija	-	-
radiacinė avarija	-	-
naftos produktų išsiliejimas	-	-
pramoninė avarija pavojingajame objekte	-	-
hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar)	-	-

Nustatytas galimas pavojus	Galimi padariniai (poveikis) veiklos tęstinumui	Galimų padarinių (poveikio) trukmė (valandomis arba paromis)
1	2	3
gedimai		
transporto avarijos (geležinkelio, oro, vandens, automobilių)	sutrinka automobilių eismas	iki 6 val.
pastatų griuvimai	Sutrinka veikla	Nuo 3 iki 30 parų
elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	sutrinka elektros, šilumos, vandens, komunalinių paslaugų tiekimas	1-3 paros
šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	sutrinka šilumos tiekimas	1-3 paros
dujų tiekimo sutrikimas	-	-
vandens tiekimo sutrikimas	sutrinka vandens tiekimas, nuotekų šalinimas	6 - 24 val.
elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai	-	iki 6 val.
komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	-	iki 6 val.
kuro resursų trūkumas ir (ar) stygius	-	-
pavojingas radinys	-	-
gaisrai	-	nuo 1 iki 3 parų
maisto tarša	-	Iki 6 val.
oro tarša	-	-
vandens tarša	-	-
dirvožemio, grunto tarša	-	-
visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės	-	-
nusikaltimai, nusikalstami neramumai, gaujų siautėjimas	-	-
karinė ataka, maištas, sukilimas	-	-
masinis užsieniečių antplūdis	-	-
žmonių grobimas, įkaitų paėmimas	-	-
streikai	-	-
sabotažas, diversija	-	-
teroristiniai išpuoliai	-	6 – 24 val.

Kiekvieno galimo pavojaus padariniai (poveikis) (P1, P2, P3) įvertinami balais pagal 7 lentelėje pateiktus įvertinimo kriterijus. Balai surašomi į 8 lentelės 4, 5, 6 skiltis.

22. Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai vertinami balais, atsižvelgiant į 4 ir 5 lentelėse numatomus nuostolius (4 ir 5 lentelėse nurodyti nuostoliai sumuojami).

7 lentelė. Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimo kriterijai

Galimų padarinių (poveikio) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1) įvertinimas	Galimų padarinių (poveikio) lygis	Vertinimo balai
Žuvusiųjų, sužeistųjų nėra ir (ar) gyventojų evakuoti nereikia	nereikšmingas	1
Sužaloti 1–5 gyventojai ir (ar) iki 50 gyventojų evakuota	ribotas	2

Žuvo ne daugiau kaip 5 gyventojai ir (ar) sužalota nuo 5 iki 10 gyventojų, ir (ar) nuo 50 iki 100 gyventojų evakuota	didelis	3
Žuvo ne daugiau kaip 20 gyventojų ir (ar) nuo 10 iki 50 gyventojų sunkiai sužalota, ir (ar) nuo 100 iki 200 gyventojų evakuota	labai didelis	4
Žuvo daugiau nei 20 gyventojų ir (ar) sužalota daugiau nei 50 gyventojų, ir (ar) daugiau kaip 200 gyventojų evakuota	katastrofinis	5
Galimų padarinių (poveikio) turtui ir aplinkai (P2) įvertinimas	Galimų padarinių (poveikio) lygis	Vertinimo balai
Ūkio subjektams, kitoms įstaigoms – mažiau nei 5 proc. turto vertės	nereikšmingas	1
Ūkio subjektams, kitoms įstaigoms – nuo 5 iki 10 proc. turto vertės	ribotas	2
Ūkio subjektams, kitoms įstaigoms – nuo 10 iki 30 proc. turto vertės	didelis	3
Ūkio subjektams, kitoms įstaigoms – nuo 30 iki 40 proc. turto vertės	labai didelis	4
Ūkio subjektams, kitoms įstaigoms – daugiau kaip 40 proc. turto vertės	katastrofinis	5
Galimų padarinių (poveikio) veiklos tęstinumui (P3) įvertinimas	Galimų padarinių (poveikio) lygis	Vertinimo balai
Kai veikla sutrikdoma iki 6 valandų	nereikšmingas	1
Kai veikla sutrikdoma nuo 6 iki 24 valandų	ribotas	2
Kai veikla sutrikdoma nuo 1 iki 3 parų	didelis	3
Kai veikla sutrikdoma nuo 3 iki 30 parų	labai didelis	4
Kai veikla sutrikdoma daugiau kaip 30 parų	katastrofinis	5

8 lentelė. Galimų pavojų rizikos įvertinimas

Eil. Nr.	Galimas pavojus	Galimo pavojaus tikimybės (T) įvertinimas balais	Galimų padarinių (poveikio) (P) įvertinimas balais			Rizikos lygio (R) nustatymas			Bendras rizikos lygis (R) $R=R1+R2+R3$
			Galimi padariniai (poveikis) gyventojų gyvybei ir sveikatai (P1)	Galimi padariniai (poveikis) turtui ir aplinkai (P2)	Galimi padariniai (poveikis) būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms (P3)	Galimo pavojaus rizikos gyventojų gyvybei ir sveikatai lygis (R1) $R1=TxP1$	Galimo pavojaus rizikos turtui ir aplinkai lygis (R2) $R2=TxP2$	Galimo pavojaus rizikos būtiniausioms gyvenimo (veiklos) sąlygoms lygis (R3) $R3=TxP3$	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Galimi gamtiniai pavojai:								
1.1.	geologinis reiškiny:								
	žemės drebėjimas	2	1	1	1	2	2	2	6
	karstinis reiškiny	-	-	-	-	-	-	-	-
	nuošliauža	-	-	-	-	-	-	-	-
	sufozinis reiškiny	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.	stichiniai meteorologiniai reiškiniai:								
	maksimalus vėjo greitis	4	1	3	1	4	12	4	20
	smarkus lietus	4	1	1	2	4	4	8	16
	kruša	3	1	1	1	3	3	3	9
	smarkus snygis	3	1	1	2	3	3	6	12
	pūga	3	1	1	2	3	3	6	12
	lijundra	3	1	1	1	3	3	3	9
	smarkus sudėtinis apšalas	4	1	1	1	4	4	4	12
	speigas	3	1	1	3	3	3	9	15
	tirštas rūkas	4	1	1	2	4	4	8	16
	šalna aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-	-	-	-	-	-	-
	kaitra	4	1	1	1	4	4	4	12

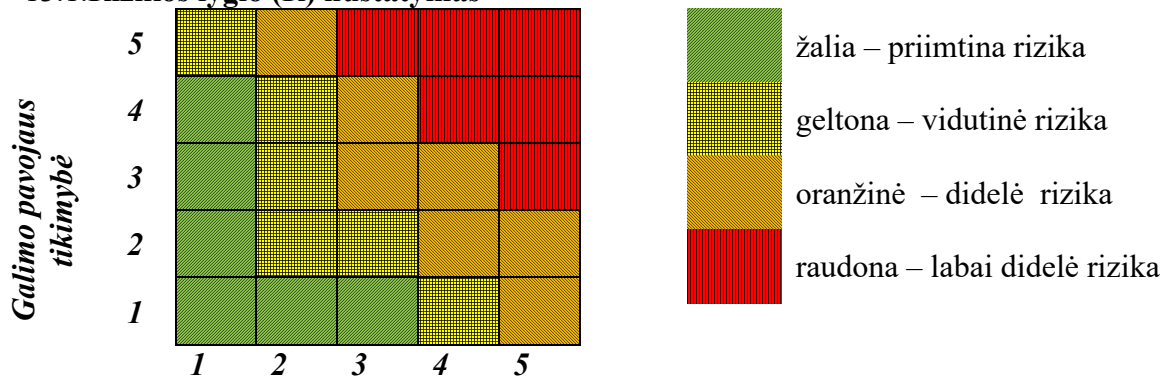
	sausra aktyviosios augalų vegetacijos laikotarpiu	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3.	katastrofinis meteorologinis reiškinys:								
	uraganas	4	2	2	3	8	8	12	28
	labai smarkus lietus	4	1	1	1	4	4	4	12
	labai smarkus snygis	3	1	1	1	3	3	3	9
	labai smarki pūga	2	1	1	3	2	2	6	10
	smarkus speigas	3	1	2	3	3	6	9	18
1.4.	stichinis hidrologinis reiškinys:								
	stichinis vandens lygis (vandens lygio pakilimas ar nusekimas)	-	-	-	-	-	-	-	-
	stichinis potvynis	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5.	katastrofinis hidrologinis reiškinys:								
	katastrofinis vandens lygio pakilimas	-	-	-	-	-	-	-	-
	katastrofinis potvynis	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6.	pavojingos užkrečiamosios ligos	5	4	1	4	20	5	20	45
1.7.	gyvūnų ligos					-	-	-	-
1.8.	vabzdžių antplūdis	-	-	-	-	-	-	-	-
1.9.	augalų ligos	-	-	-	-	-	-	-	-
1.10.	žuvų dusimas, laukinių žvėrių ir paukščių badas	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Žmogaus veiklos sukelti pavojai:								
2.1.	įvykiai transportuojant pavojingą krovinį	2	2	1	1	4	2	2	8
2.2.	cheminė avarija	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3.	radiacinė avarija								
2.4.	naftos produktų išsiliejimas	-	-	-	-	-	-	-	-
2.5.	pramoninė avarija pavojingajame objekte	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6.	hidrotechnikos statinių (įrenginių) avarijos ir (ar) gedimai	-	-	-	-	-	-	-	-
2.7.	transporto avarijos (geležinkelio, automobilių)	3	2	1	1	6	3	3	12
2.8.	pastatų griuvimai	2	3	3	4	6	6	8	20
2.9.	elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	4	1	1	3	4	4	12	16
2.10.	šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai	4	1	1	3	4	4	12	20

2.11.	dujų tiekimo sutrikimas	-	-	-	-	-	-	-	-
2.12.	vandens tiekimo sutrikimas	4	1	1	2	4	4	8	16
2.13.	elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai	3	1	1	1	3	3	3	9
2.14.	komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai	3	1	1	1	3	3	3	9
2.15.	kuro resursų trūkumas ir (ar) stygius	-	-	-	-	-	-	-	-
2.16.	pavojingas radinys	2	2	1	2	4	2	4	10
2.17.	gaisrai	5	3	2	3	15	10	15	40
2.18.	maisto tarša	4	4	1	1	16	4	4	24
2.19.	oro tarša								
2.20.	vandens tarša	-	-	-	-	-	-	-	-
2.21.	dirvožemio, grunto tarša	-	-	-	-	-	-	-	-
2.22.	visuomenės neramumai, susibūrimai, riaušės								
2.23.	nusikaltimai, nusikalstami neramumai, gaujų siautėjimas	-	-	-	-	-	-	-	-
2.24.	karinė ataka, maištas, sukilimas	-	-	-	-	-	-	-	-
2.25.	masinis užsieniečių antplūdis	-	-	-	-	-	-	-	-
2.26.	žmonių grobimas, įkaitų paėmimas								
2.27.	streikai	-	-	-	-	-	-	-	-
2.28.	sabotažas, diversija	-	-	-	-	-	-	-	-
2.29.	teroristiniai išpuoliai	1	3	1	2	3	1	2	6

IV. RIZIKOS LYGIO IR JOS PRIIMTINUMO NUSTATYMAS

13. Rizikos lygis ir jo priimtumas nustatomas:

13.1. **Rizikos lygio (R) nustatymas**

14. Pagal bendrą rizikos lygį sudaromas galimų pavojų sąrašas prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį. Galimais pavojais prioriteto tvarka laikomi:

14.1. pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį) ir yra didelės tikimybės;

14.2. pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį);

14.3. pavojai, kurie yra didelės tikimybės;

14.4. visi kiti pavojai bendro rizikos lygio mažėjimo tvarka.

15. Nustačius labai didelę, didelę ar vidutinę riziką, šių galimų pavojų rizikos mažinimo priemonės numatomos mokyklos ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane. Šios priemonės turi:

15.1. mažinti galimo pavojaus tikimybę ir (ar) galimus padarinius (poveikį);

15.2. gerinti mokyklos pasirengimą reaguoti ir likviduoti įvykius ir šalinti jų padarinius;

15.3. didinti mokyklos darbuotojų saugumą gresiant ar įvykus įvykiams.

16. Nustačius labai didelę ar didelę riziką, šių galimų pavojų valdymas aprašomas mokyklos ekstremaliųjų situacijų valdymo plane.

17. Nustačius priimtina riziką, nebūtina numatyti šių galimų pavojų prevencijos priemonių ir jų valdymo, bet siūloma juos pakartotinai įvertinti rizikos analizės peržiūros metu.

9 lentelė. Galimų pavojų sąrašas prioriteto tvarka pagal jų rizikos lygį ir tikimybę

Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį) ir yra didelės tikimybės;
Pavojingos užkrečiamosios ligos
Gaisrai
Uraganas
Pavojai, kurie sukelia didelius padarinius (poveikį)
Maksimalus vėjo greitis
Pastatų griuvimas
Pavojai, kurie yra didelės tikimybės
Elektros energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai
Šilumos energijos tiekimo sutrikimai ir (ar) gedimai
Vandens tiekimo sutrikimas
Maisto tarša
Kaitra
Tirštas rūkas
Smarkus speigas
Smarkus lietus
Smarkus sudėtinis apšalas

Labai smarkus lietus
Visi kiti pavojai bendro rizikos lygio mažėjimo tvarka
Pavojingas radinys
Smarkus snygis
Pūga
Labai smarki pūga
Elektroninių ryšių teikimo sutrikimas ir (ar) gedimai
Komunikacijų sistemų nutraukimas ir (ar) gedimai
Labai smarkus snygis
Lijundra
Įvykiai transportuojant pavojingą krovinį
Žemės drebėjimas

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Rizikos analizė peržiūrima ir prireikus atnaujinama ne rečiau kaip kartą per trejus metus arba atsiradus naujiems pavojams, pasikeitus civilinę saugą reglamentuojantiems teisės aktams, pertvarkius ar modernizavus įrenginius, technologinius procesus ar įvykus kitiems pokyčiams, didinantiems pavojų ar ekstremaliųjų situacijų riziką ir mažinantiems darbuotojų saugumą.

ATSAKINGŲ ASMENŲ IR INSTITUCIJŲ TELEFONŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Atsakingi asmenys, institucijos	Telefono Nr.
1	Kalvarijos savivaldybės administracija	+370 343 23 894
2	Kalvarijos policijos komisariatas	112, +370 343 23202
3	Greitoji medicininė pagalba	112, +370 343 23203
4	VŠĮ Kalvarijos savivaldybės sveikatos centras Sangrūdų padalinys	+370 343 64223
5	Sangrūdų priešgaisrinė gelbėjimo komanda	+370 650 52812
6	Kalvarijos priešgaisrinė gelbėjimo komanda	+370 343 21842
7	Marijampolės priešgaisrinė gelbėjimo valdyba	112, +370 686 40401
8	Marijampolės visuomenės sveikatos centras	+370 343 59213
9	Kalvarijos maisto ir veterinarijos tarnyba	+370 343 21065
10	Kalvarijos savivaldybės administracijos patarėjas, atliekantis savivaldybės parengties pareigūno funkcijas	+370 606 42689 liutauras.sinkevicius@kalvarija.lt
11	Kalvarijos savivaldybės meras	+370 656 10435

**VEIKSMŲ, KILUS EKSTREMALIAM ĮVYKIUI (GAISRAS, SPROGIMAS, PASTATO
GRIŪTIS IR KT.) PLANAS**

Eil. Nr.	Veiksmai	Atsakingas asmuo
1.	Kiekvienas darbuotojas pastebėjęs ekstremalų įvykį nedelsiant informuoja mokyklos direktorių, jam nesant darbe ūkvedį, kuris priima sprendimus dėl evakuacijos vykdymo. Praneša budinčiai valytojai skelbti evakuacijos signalą: - Budinti valytoja įjungia elektros skambutį - pranešimui apie ekstremalų įvykį naudojama ilgas signalas elektros skambučiu (trunkantis ilgiau nei 1 minutę) Praneša bendrajam pagalbos centrui tel. 112	Pastebėjęs ekstremalų įvykį darbuotojas, budinti valytoja
2.	Žmonių evakuacija iš ekstremalaus įvykio zonos:	
2.1.	Mokinius iš mokyklos pagal evakuacijos planus išveda į prie mokyklos esančią aikštelę, stadioną ir už jų saugumą ir apskaitą (sudaro sąrašus) atsako tuo metu dirbantys mokytojai .	Klasėse dirbantys mokytojai
2.2.	Pertraukos metu moksleivius iš aukštų išveda tuo metu koridoriuose budintys mokytojai. Vaikai išvedami į lauką (prie mokyklos esančią aikštelę) ir sugrupuojami pagal klases. Klasių auklėtojai sutikrinama ar visi saugiai išėjo iš pavojingos zonos.	Koridoriuose budintys mokytojai
2.3.	Informacija apie evakuotus mokinius iš pavojingos zonos perduodama mokyklos direktoriui jam nesant darbe pavaduotojui ugdymui.	Klasių auklėtojai, klasėje dirbantys mokytojai
	Kryptininkai nurodo evakavimosi kryptį: Mokyklos pagrindinio pastato kryptininkas –kiemsargis jam nesant darbe - pastatų prižiūrėtojas; Cokolinio aukšto kryptininkas – budintis valytojas; Mažojo korpuso bendrabučio kryptininkas – pavaduotojas ugdymui jam nesant darbe - sekretorius – administratorius	Kiemsargis, pastatų prižiūrėtojas budintis valytojas, pavaduotojas ugdymui, sekretorius - administratorius
2.4.	Evakuacijai vadovauja	Direktorius, ūkvedys
3.	Materialinių vertybių evakuacija :	
3.1.	Archyvo evakavimas iš patalpų	Darbuotojas atsakingas už archyvo tvarkymą
3.2.	Kompiuterių išnešimas iš kabinetų	Klasėje dirbantys mokytojai, administracijos darbuotojai
3.3.	Dokumentacijos evakavimas	Sekretorius - administratorius
3.4.	Bibliotekos knygų evakavimas	Bibliotekininkas
4.	Išjungia elektrą mokykloje	Pastatų elektrikas, kiemsargis
5.	Priešgaisrinės saugos padalinius sutinka, suteikia pagalbą renkantis trumpiausią kelią prie gaisro židinio, gesinimui reikalingo vandens	Budintis valytojas
6.	Gaisro gesinimo organizavimas:	Ūkvedys, pastatų elektrikas
6.1.	-už gaisro gesinimą kol atvyks ugniagesiai, bei žmonių	

	gesinančių gaisrų apsaugą nuo galimų užgriuvimų ir apsinuodijimo	
7.	Pirmos pagalbos teikimas nukentėjusiems:	
7.1.	Dėl medicininės pagalbos kreikiamasi telefonu 112 arba į greitosios medicininės pagalbos stotį.	Direktorius, ūkvedys
7.2.	už pirmosios pagalbos teikimo darbuotojams ir mokiniams, nukentėjusiems per įvykį, atsako mokytojai ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistas. Pirmoji pagalba teikiama iki Greitosios medicininės pagalbos atvykimo	Visi įstaigos pedagoginiai darbuotojai yra išklause Pirmosios pagalbos mokymo kursus ir turi atitinkamus pažymėjimus; Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas
8.	Sprendimą dėl evakuotų žmonių grįžimo į nuolatinės darbo vietas priima mokyklos direktorius arba savivaldybės ESOC vadovas. Darbuotojų grįžimą į darbo vietas koordinuos mokyklos direktorius, ūkvedys	Direktorius, ūkvedys

KALVARIJOS SAV. SANGRŪDOS PAGRINDINĖS MOKYKLOS

(ūkio subjekto, kitos įstaigos pavadinimas)

MATERIALINIŲ IŠTEKLIŲ ŽINYNAS

Eil. Nr.	Priemonė	Kiekis	Techniniai duomenys	Valdytojas	Kontaktiniai duomenys
1	2	3	4	5	6
1	IVECO 50C15 valstybinis numeris HZK245	1	Pirmoji registracija 2015-08-28, variklio darbinis tūris 2998cm ³ , variklio galia 107 kw., degalų tipas dyzelinas	Kalvarijos savivaldybės administracija	Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinė mokykla tel. nr. +370-343-64391 mob.+370-699-10150
2	IVECO 50C15 HV valstybinis numeris LEF 759	1	Pirmoji registracija 2019-08-28, variklio darbinis tūris 2998cm ³ , variklio galia 107 kw., degalų tipas dyzelinas	Kalvarijos savivaldybės administracija	Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinė mokykla tel. nr. +370-343-64391 mob.+370-699-10150
3	IVECO 50C15V valstybinis numeris ENS 802	1	Pirmoji registracija 2009-08-20, variklio darbinis tūris 2998cm ³ , variklio galia 107 kw., degalų tipas dyzelinas	Kalvarijos savivaldybės administracija	Kalvarijos sav. Sangrūdų pagrindinė mokykla tel. nr. +370-343-64391 mob.+370-699-10150

**CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS GAISRUI MIŠKE AR
DURPYNE****1. Kilus miško ar durpyno gaisrui:**

- 1.1. užsidegusį nedidelį miško paklotės ar durpyno plotą bandykite gesinti patys: plakite liepsną medžio šaka, drabužiais, trypkite kojomis, gesinkite vandeniu arba užberkite žemėmis ar smėliu;
 - 1.2. nepavykus ugnies užgesinti savo jėgomis, nedelsdami skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 ir mėginkite neleisti ugniai toliau plisti – sukaskite ne siauresnį kaip 0,5 m žemės ruožą;
 - 1.3. jei liepsna tapo nevaldoma ir matote, kad jos neįveiksite, pasišalinkite į tą pusę, iš kur vėjas pūstų į šoną, bėkite iš degančio miško ar durpyno į kelią, proskyną, prie vandens. Eikite pasilenkę kuo arčiau prie žemės, ten švaresnis oras. Jei įmanoma, užsidenkite drėgnais drabužiais, burną ir nosį pridenkite nosine ar darbužiais;
 - 1.4. kreipkitės pagalbos į artimiausius vietinius gyventojus. Jie padės greičiau susisiekti su specialiosiomis tarnybomis.
2. Arti liepsnojančio miško ar durpyno gyvenantiems žmonėms kyla didelis pavojus dėl nudegimų ir apsinuodijimo, įkvėpus nuodingų dujų, todėl gyventojams patariama:
- 2.1. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas drėgnu audiniu, patikrinkite, ar nėra plyšių;
 - 2.2. nesiartinkite prie degančio miško ar durpyno, nes galite apsinuodyti;
 - 2.3. nukentėjusį nuo nuodingų dujų kuo greičiau išveskite ar išneškite iš gaisro židinio į gryną orą;
 - 2.4. jei išnešus į gryną orą nukentėjusiojo būklė negerėja ar blogėja, kuo skubiau kreipkitės į asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistus.
3. Vykdykite kitus miškininkų, ugniagesių gelbėtojų ir visuomenės sveikatos specialistų nurodymus ar patarimus.

**CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS PAVOJINGOS AR
YPAČ PAVOJINGOS UŽKREČIAMOSIOS LIGOS (EPIDEMIJOS AR
PANDEMIJOS) METU****1. Kilus pavojui užsikrėsti pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga:**

- 1.1. griežtai vykdykite asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistų ir (ar) Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymus bei rekomendacijas;
 - 1.2. be reikalo neikite iš namų, prireikus išeiti, jei turite, dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;
 - 1.3. venkite masinio susibūrimo vietų ir artimo kontakto su kitais asmenimis;
 - 1.4. jei Jūsų darbas reikalauja nuolatinio kontakto su klientais ar pirkėjais, dėvėkite vienkartinę kaukę;
 - 1.5. venkite naudotis viešuoju keleiviniu transportu, eikite pėsčiomis arba važiuokite savo transportu, jei vykstate viešuoju transportu – dėvėkite respiratorių arba vienkartinę kaukę;
 - 1.6. griežtai laikykitės asmens higienos reikalavimų, dažnai plaukite rankas su muilu tekančiu šiltu vandeniu, ypač prieš valgymą;
 - 1.7. stebėkite savo bei artimųjų sveikatos būklę, pvz., matuokite kūno temperatūrą rytais ir vakarais;
 - 1.8. vartokite gerai termiškai apdorotą maistą, maisto produktus laikykite tinkamoje temperatūroje, venkite kryžminio maisto užterštumo;
 - 1.9. kiekvieną dieną vėdinkite patalpas, valykite grindis ir liečiamus paviršius drėgna šluoste, jei yra, naikinkite vabzdžius ir graužikus;
 - 1.10. įspėkite vaikus, kad neliestų nugaišusių paukščių ir graužikų, nežaistų su sergančiais ar net sveikai atrodančiais paukščiais, naminiais gyvūnais, neneštų jų į namus.
2. Pajutę pavojingos ar ypač pavojingos užkrečiamosios ligos požymius:

- 2.1. jei pradėjote karščiuoti, pajutote nuovargį, galvos ir kūno raumenų skausmus, nedelsdami kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus;
- 2.2. ligonį izoliuokite nuo šeimos narių atskirame gerai vėdinamame kambaryje arba 1 m atstumu atitverkite nuo aplinkinių ligonio lovą užuolaidomis ar pan.;
- 2.3. su ligoniu turėtų bendrauti tik vienas šeimos narys, jis privalo dėvėti vienkartinę kaukę;
- 2.4. ligonio slaugai naudokite vienkartinės slaugos priemones, skirkite jam atskirus indus, patalynę, rankšluosčius, drabužius.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KAITROS METU

1. Artėjant kaitrai:
 - 1.1. apsirūpinkite šviesiais, natūralios medžiagos, laisvais, prakaitą sugeriančiais drabužiais;
 - 1.2. jei turite galimybę, įsirenkite namuose kondicionierių arba įsigykite ventiliatorių;
 - 1.3. pasirūpinkite geriamojo vandens atsargomis;
 - 1.4. jei gyvenate nuosavame name ir dažnai tenka būti lauke, pasirūpinkite pavėšine;
 - 1.5. pratinkite organizmą prie karščio palaipsniui, tai labai svarbu kūdikiams ir vaikams (iki 4 metų), vyresnio amžiaus, turintiems antsvorio, sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis žmonėms;
 - 1.6. jei turite galimybę, išvažiuokite iš didmiesčio, ypač tai patartina mamoms su kūdikiais ir vaikais (iki 4 metų), vyresnio amžiaus, turintiems antsvorio, sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis žmonėms;
 - 1.7. pratinkite odą prie tiesioginių saulės spindulių palaipsniui ilgindami buvimo atokaitoje trukmę.
2. Kaitros metu laikykitės bendrų rekomendacijų:
 - 2.1. dienos metu namuose langus uždenkite tamsiomis užuolaidomis, žaliuzėmis ar ritininėmis užuolaidomis. Vėdinti patalpas rekomenduojama nakties metu;
 - 2.2. daugiau laiko praleiskite vėsiose patalpose, be reikalo neikite į lauką, prireikus išeiti, stenkitės būti šešėlyje;
 - 2.3. ribokite buvimo karštyje trukmę, venkite saulėkaitos, tiesioginių saulės spindulių poveikio, ypač pavojinga užmigtį saulės atokaitoje;
 - 2.4. ribokite fizinį aktyvumą, pasivaikščiavimams rinkitės rytinį ar vakarinį laiką;
 - 2.5. atviras kūno vietas tepkite apsauginiu kremu nuo saulės, nešiokite akinius su ultravioletinių spindulių filtrais;
 - 2.6. dėvėkite šviesius, natūralaus pluošto, laisvus, prakaitą sugeriančius drabužius. Lauke būtinai pridengkite galvą apdangalu arba dėvėkite kepurę, avėkite odinę avalynę;
 - 2.7. gerkite dažniau nei troškina, geriausiai tinka stipresnės mineralizacijos be angliarūgšties vanduo (mineralinis, mineralizuotas ar pasūdytas). Smarkiai išprakaitavus patartina vartoti pomidorų, citrusinių vaisių, slyvų sulčių;
 - 2.8. venkite alaus ir kitų alkoholinių gėrimų, skysčių su kofeinu, cukrumi ar saldikliais;
 - 2.9. valgykite lengvai pasisavinamą maistą, geriausiai – daug vaisių ir daržovių;
 - 2.10. jei turite gyvūnų, pasirūpinkite, kad jie neliktų be vandens ir pavėsio, nelaikykite jų atokaitoje.
3. Patarimai darbdaviams:
 - 3.1. atkreipkite ypatingą dėmesį į darbuotojus, dirbančius lauko sąlygomis: parūpinkite natūralios medžiagos, prakaitą sugeriančių darbo drabužių, neleiskite darbuotojams dirbti išsirengus iki pusės, be galvos apdangalų;
 - 3.2. asmenims, dirbantiems fizinį darbą, patarkite judėti gerokai lėčiau negu paprastai. Sumažinkite darbo krūvį žmonėms, dirbantiems lauke, nes kuo sunkesnis darbas, tuo daugiau šilumos pasigamina žmogaus organizme;
 - 3.3. darbuotojams, dirbantiems karštyje, darykite specialias pertraukas vėsioje vietoje, kurių trukmę ir dažnumą nustatykite savo nuožiūra, tačiau ne rečiau nei kas 1,5 val.;
 - 3.4. atkreipkite dėmesį, kad nuo perkaitimo dėl didelio fizinio krūvio karštyje daugiausia nukenčia žemdirbiai, statybininkai, kelininkai, sportininkai, kariai, pratybų metu dirbantys lauko sąlygomis.
4. Per karščius žmonės dažniausiai nukenčia dėl nudegimų nuo saulės, perkaitimo, saulės smūgio:

4.1. perkaitimo simptomai:

- 4.1.1. aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 38–41°C);
- 4.1.2. odos paraudimas ir karščiavimas (oda neprakaituoja);
- 4.1.3. galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, pusiausvyros sutrikimas;
- 4.1.4. stiprus ir padažnėjęs (iki 110–160 k/min.) pulsas ir kvėpavimas (per 20 k/min.);
- 4.1.5. troškulys;
- 4.1.6. mieguistumas, vangumas, nenoras judėti;
- 4.1.7. tokiai būklei užsitęsęs, blogėja smegenų kraujotaka, gali aptemti sąmonė, atsiranda insulto rizika.

4.2. Pirmoji pagalba perkaitus:

- 4.2.1. jei pajutote perkaitimo požymius ar pastebėjote kito žmogaus blogą savijautą, nelikite vienas ir nepalikite kito žmogaus vieno, o pasitelkite į pagalbą kitus asmenis;
- 4.2.2. pajutę perkaitimo simptomus būtina kuo greičiau kviešti greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenti į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
- 4.2.3. apklokite ar įvyniokite nukentėjusįjį į sudrėkintą vandeniu (37°C) antklodę, paklodę, rankšluostį, nuolat juos drėkinkite, jo veidą vilgykite vėsiu vandeniu;
- 4.2.4. kai kūno temperatūra nukris iki 37,5°C, drėgną antklodę, paklodę, rankšluostį pakeisite sausa ir duokite išgerti ko nors vėsaus;
- 4.2.5. labai patogu naudoti specialią antklodę iš kelių motorinės transporto priemonės pirmosios pagalbos rinkinio, bet paguldyti ir apkloti nukentėjusįjį reikia taip, kad auksinė pusė šios antklodės būtų prie kūno (vėsintų jį), jei sidabrinė bus prie kūno, jį šildys;
- 4.2.6. jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite jį ant šono, vėdinkite, niekuo negirdykite ir skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą ar vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);

4.3. saulės smūgio simptomai:

- 4.3.1. galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, mirgėjimas akyse;
- 4.3.2. išbalusi oda, šaltas prakaitas, bendras silpnumas;
- 4.3.3. pykinimas, vėmimas;
- 4.3.4. padažnėjęs kvėpavimas ir pulsas;
- 4.3.5. aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 41°C);
- 4.3.6. sąmonės netekimas, apalpinimas;
- 4.3.7. galima mirtis nuo edemos (smegenų paburkimo), jei nukentėjusiajam nesuteikiama pirmoji pagalba;

4.4. pirmoji pagalba esant saulės smūgiui:

- 4.4.1. skubiai išveskite ar išneškite nukentėjusįjį iš karštos aplinkos į pavėsį ar vėsią vietą;
- 4.4.2. paguldykite jį truputį pakelta galva arba pasodinkite;
- 4.4.3. atsagstykite ir atlaisvinkite drabužius, ypač apykaklę;
- 4.4.4. vėdinkite vėdukle, ventiliatoriumi ar kita priemone;
- 4.4.5. apipurškite ar suvilgykite veidą vandeniu;
- 4.4.6. ant galvos dėkite šaltą kompresą, jei yra galimybė, su ledu;
- 4.4.7. pasiūlykite atsigerti;
- 4.4.8. jei nukentėjusįjį pykina, duokite išgerti ko nors rūgštaus (pvz., vandens su citrinos sultimis);
- 4.4.9. jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite ant šono, vėdinkite, nieko negirdykite ir skubiai kvieskite greitąją medicinos pagalbą ar vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS SPEIGO METU

1. Artėjant dideliamei speigui:

- 1.1. pasirūpinkite vandens, maisto ir kuro atsargomis;
- 1.2. jei turite galimybę, įsigykite šildymo prietaisus;
- 1.3. pasirūpinkite šiltais drabužiais ir avalyne.

2. Jei oras labai atšąla ir pučia stiprus vėjas:

- 2.1. be reikalo neikite į lauką, stenkitės likti šiltose patalpose. Prireikus išeiti, būkite kuo trumpiau;
- 2.2. be reikalo nevykite į tolimes keliones, jei vykstate, važiuokite ne vienas;
- 2.3. venkite didelio fizinio krūvio, nedirbkite jokių sunkių darbų šaltyje, ypač jei sergate širdies ligomis ar turite padidėjusį kraujospūdį;
- 2.4. jei einate į lauką, patepkite nepridengtas kūno vietas (ausis, nosį, skruostus) riebiu kremu, į kurio sudėtį neįeina vanduo. Anksčiau nušalusias kūno vietas ypač gerai saugokite. Neikite į lauką ką tik nusiprausę ar išsimaudę. Apsirenkite šiltai ir patogiai (geriausiai tinka drabužiai iš vilnos), viršutinis drabužių sluoksnis turėtų būti neperpučiamas vėjo. Avėkite šiltą ne per ankštą avalynę, mūvėkite vilnones kojines, tinkamai apsaugokite rankas (venkite pirštuotų pirštinių);
- 2.5. jei šaltyje tenka ko nors laukti, negalima stovėti ar sėdėti ramiai, reikia kuo daugiau judėti, mosuoti rankomis, šokinėti ar pan.;
- 2.6. pajutę, kad šąla veidas, darykite grimasas, t. y. mankštinkite veido raumenis, patrinkite šalančius skruostus, ausis, nosį, judinkite kojų pirštus;
- 2.7. stenkitės nesuprakaituoti ir nesuslapti, jei drabužiai sušlapo, nedelsdami pakeiskite juos sausais;
- 2.8. valgykite šiltą, kaloringesnę maistą, gerkite šiltų skysčių, venkite alkoholio;
- 2.9. nesinaudokite savos gamybos elektros šildymo prietaisais, nejunkite kelių elektros prietaisų į vieną elektros lizdą ir nepalikite jų įjungtų į tinklą be priežiūros;
- 2.10. sušalimo simptomai:
 - 2.10.1. šiurpulis;
 - 2.10.2. kūno temperatūros sumažėjimas (mažiau kaip $+35^{\circ}\text{C}$);
 - 2.10.3. žmogus tampa abejingas, mieguistas, sustingęs, nebegali aiškiai mąstyti ir gerai judėti;
 - 2.10.4. sulėtėja širdies veikla ir kvėpavimas;
- 2.11. pirmoji pagalba sušalus:
 - 2.11.1. eikite (neškite sušalusįjį) kuo greičiau į kambario temperatūros patalpą;
 - 2.11.2. nusirenkite (nurenkite) drabužius;
 - 2.11.3. pamatuokite kūno temperatūrą, jei ji žemesnė nei $+35^{\circ}\text{C}$, nedelsdami kvieskite greitąją medicinos pagalbą;
 - 2.11.4. pirmiausia sušildykite krūtinę, kaklą, galvą, kirkšnis. Sušalus galima šildytis vonioje $+20^{\circ}\text{C}$ vandens temperatūroje, per 10–30 min. vandens temperatūrą keliant iki $+37^{\circ}\text{C}$. Jei vonios nėra, dėkite šiltus kompresus ant viso kūno (sudrėkinta drungname vandenyje antklodė arba tvarsčiai keičiami kas 2–3 min.). Ypač gerai sušildo kito, nesusalusio žmogaus, kūno šilumą. Po to sušalusįjį užklokite šilta sausa antklode;
- 2.12. nušalimo simptomai – nepridengtų kūno vietų (dažniausiai – ausys, nosis, skruostai) audinių pakenkimas. Nušalusi vieta praranda jautrumą, pakinta jos spalva;
- 2.13. pirmoji pagalba nušalus:
 - 2.13.1. kuo greičiau eikite (arba padėkite nukentėjusiajam patekti) į šiltą patalpą;
 - 2.13.2. sušildykite nušalusią kūno dalį: įmerkite pažeistą vietą į kambario temperatūros vandenį arba dėkite ant jos kambario temperatūros tvarsčius (pakanka 20–30 min.). Jei žmogus nušalo rankas, numaukite žiedus ir nusekite laikrodžius;
 - 2.13.3. gerkite šiltus ir saldžius gėrimus;
 - 2.13.4. nedaug nušalusias kūno vietas, kai arti nėra šiltų patalpų, šildykite delnais arba glauskite prie šiltos kūno dalies;
 - 2.13.5. nušalusių vietų netrinkite (ypač sniegu). Draudžiama nušalusias vietas šildyti tiesiogine šiluma (glausti prie radiatorių, guminių šildyklių, merkti į karštą vandenį ir pan.);
 - 2.13.6. atšildymą galima užbaigti, kai nušalusių kūno dalių oda suminkštėja ir grįžta jutimai;
 - 2.13.7. jei šildant atsiranda pūslių, nustokite šildyti. Nušalusią vietą uždenkite steriliu tvarsčiu ir sutvarstykite. Sutvarstytą kūno dalį (jei tai įmanoma) susukite į minkštą, storą audinį. Malšinkite skausmą, skubiai kreipkitės į greitąją medicinos pagalbą ar nukentėjusįjį vežkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
 - 2.13.8. jei nušalusi vieta neatgauna jautrumo, kvieskite asmens sveikatos priežiūros specialistus.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS URAGANUI

1. Artėjant uraganui (labai stipriam vėjui):
 - 1.1. uždarykite duris, langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas;
 - 1.2. užgesinkite ugnį krosnyje, išjunkite iš elektros tinklo naudojamus elektros prietaisus ir dujas, pasiruoškite galimiems elektros tiekimo sutrikimams;
 - 1.3. iš balkonų išneškite lengvus daiktus arba juos gerai pritvirtinkite;
 - 1.4. sutvirtinkite laikinus pastatus, statinius, mechanizmus, laikinas konstrukcijas, įrenginius, pavėjinėje namo pusėje sutvirtinkite stogą;
 - 1.5. atidėkite planuotas keliones;
 - 1.6. nepalikite automobilių prie didelių medžių;
 - 1.7. jei gyvenate kaime, gyvulius nuveskite į tvartus, uždarykite tvartų duris;
 - 1.8. pasirūpinkite maisto ir vandens atsargomis 2–3 dienoms, taip pat namuose turėkite mobiliąjį telefoną, žibintuvėlį, atsarginių elementų, radijo imtuvą, žvakių.
2. Uragano (labai stipraus vėjo) metu:
 - 2.1. likite uždaroje patalpoje arba, jei esate lauke, eikite į vidų;
 - 2.2. nepalikite gyvenamosios vietos be ypatingos priežiūros;
 - 2.3. jei esate pastate, pasitraukite nuo langų į mažiau pavojingas vietas: prie vidinės pastato sienos, į koridorių, vonios kambarį ir pan.;
 - 2.4. jei esate gatvėje, laikykitės kaip galima toliau nuo lengvos konstrukcijos pastatų, tiltų, estakadų, elektros perdavimo linijų, medžių, upių, ežerų ir pramonės objektų. Kad apsisaugotumėte nuo lekiančių nuolaužų, naudokitės faneros, kartono ar plastikinėmis dėžėmis, lentomis ar kitais pasitaikiusiais daiktais. Neikite į apgriautus pastatus;
 - 2.5. jei gyvenate mediniuose ar lengvos konstrukcijos namuose, slėpkitės rūsiuose;
 - 2.6. nesiartinkite prie nutrūkusių elektros laidų.
3. Patarimai darbdaviams:
 - 3.1. perspėkite darbuotojus apie artėjantį pavojingą hidrometeorologinį reiškinį ir informuokite, kokie darbai turi būti nutraukti;
 - 3.2. pasirūpinkite, kad būtų sutvirtinti laikini pastatai ir konstrukcijos, taip pat mechanizmai ir įrenginiai;
 - 3.3. sustabdykite krovos darbus su kranais ir kituose objektuose, nedirbkite su atvira ugnimi;
 - 3.4. svarbesniuose objektuose patikrinkite avarinius elektros energijos šaltinius, pasirūpinkite kuro atsargomis ir pasirenkite gamybos proceso avariniam sustabdymui.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS POTVYNIUI

1. Iškilus potvynio grėsmei:
 - 1.1. būkite pasirengę apsaugoti savo gyvybes, gyvulius ir turtą (esant galimybei, iš anksto apdrauskite savo ir šeimos narių gyvybę bei turtą, gerai izoliuokite visus elektros laidus, kad neįvyktų trumpasis jungimas, paruoškite gyvuliams ir baldams pakylas, užsandarinkite šulinius);
 - 1.2. paruoškite visas turimas plaukiojimo priemones, apsirūpinkite paprasčiausiais plaukais;
 - 1.3. apsirūpinkite neperšlampama apranga (žvejų batais, apsiaustais ir kt.);
 - 1.4. sutvarkykite vandens nutekėjimo sistemas, išvalykite lietaus nutekėjimo groteles;
 - 1.5. parūpinkite ne mažiau kaip 10-čiai parų:
 - 1.5.1. ilgai negendančių maisto produktų,
 - 1.5.2. būtiniausių medikamentų,
 - 1.5.3. geriamojo vandens,
 - 1.5.4. degtukų, žvakių, žibalinių lempų, žibalo, žibintų, malkų,
 - 1.5.5. mobiliojo ryšio telefoną;
 - 1.6. iš rūsių išneškite daržoves, maisto atsargas, vertingus daiktus sukelkite kuo aukščiau;
 - 1.7. lengvesnius daiktus, kuriuos gali sugadinti vanduo, nuneškite į viršutinius aukštus, pastoges;

- 1.8. apsaugokite namą nuo ledo lyčių, įkalkite apsauginius stulpus;
- 1.9. pažymėkite vėliavėlėmis ar kitais ženklais, kaip privažiuoti nuo pagrindinio kelio iki namų;
- 1.10. patikrinkite, kad garažuose, ūkiniuose pastatuose, sandėliukuose neliktų cheminių medžiagų (dažų, tepalų, degalų, chemikalų ir kt.), kurie gali užteršti aplinką;
- 1.11. jei nutarėte išvykti į saugesnę vietovę, prieš palikdami namus, užsukite vandens, dujų sklendes, išjunkite elektrą, užrakinkite duris, uždarykite (užkalkite) langus. Pasiimkite būtiniausius daiktus:
 - 1.11.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėle. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;
 - 1.11.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);
 - 1.11.3. pinigų (grynieji pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);
 - 1.11.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;
 - 1.11.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);
 - 1.11.6. geriamojo vandens;
 - 1.11.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);
 - 1.11.8. tualetinius reikmenis;
 - 1.11.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);
 - 1.11.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus;
 - 1.11.11. mobilųjį telefoną.
2. Jei kilus potvyniui nusprendėte nesikelti iš savo gyvenamosios vietos, patariama:
 - 2.1. jei apie namus jau kyla vanduo, pakilkite į viršutinius aukštus, jeigu namas vienaukštis – įsitaisykite pastogėje esančiose patalpose;
 - 2.2. mokėkite pagalbos ženklus:
 - 2.2.1. ant stogo stovintis žmogus, V raidės forma pakėlęs rankas – gelbėkite;
 - 2.2.2. iškeltas audeklo gabalas (naktį – žibinto šviesa) – reikalinga pagalba;
 - 2.2.3. mosavimas audeklo gabalu (naktį – mirksinti žibinto šviesa: trys trumpi, trys ilgi, trys trumpi, SOS) – reikalinga skubi pagalba;
 - 2.3. brisdami užlietomis vietovėmis, kad neįsmuktumėte į atvirą šulinį, vandens išplautą duobę, kelią tikrinkite kartimį;
 - 2.4. jei tektų eiti keliose per užtvindytą vietovę, patartina susirišti virve;
 - 2.5. jei įkristumėte į vandenį, nusimeskite sunkius drabužius ir apavą, bandykite įsikibti į netoliese plaukiojančius ar virš vandens kyšančius daiktus, kuo tvirčiau laikykitės ir laukite pagalbos;
 - 2.6. neišleiskite iš namų vienų mažamečių vaikų, pagyvenusių ir neįgalių žmonių;
 - 2.7. atsargiai naudokitės elektros ir dujiniais prietaisais;
 - 2.8. palaikykite ryšį su kaimynais ir būkite pasiruošę padėti vieni kitiems;
 - 2.9. padėkite laukiniams žvėrimis, iš pavienių sausumos salelių perkelti juos į laukus.
3. Atslūgus potvyniui:
 - 3.1. griežtai draudžiama liesti nutrūkusius laidus, patiems atlikti elektros tinklų ir elektros įrenginių remonto darbus, įjungti agregatus, stakles ir kitus įrenginius;
 - 3.2. praneškite atitinkamoms tarnyboms apie elektros tinklų, vandentiekio ir dujų sistemų gedimus ir laukite jų pagalbos;
 - 3.3. nevirtokite šulinio vandens, kuris gali būti užterštas;
 - 3.4. nevalgykite vandenyje mirkusių maisto produktų;
 - 3.5. išvalykite šulinius (ištraukite šiukšles, pagalius, išsemkite nešvarų vandenį). Po paros atsiradusį vandenį išsemkite. Vartoti vandenį galėsite pagal kompetentingų institucijų nurodymus pašalinus chlorą iš šulinių vandens ir atlikus laboratorinius tyrimus.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS ĮVYKUS CHEMINEI AVARIJAI

1. Kilus cheminiam pavojui:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepanikuokite, perspėkite artimuosius, kaimynus;

- 1.3. esant cheminės taršos pavojui, labai svarbu veikti greitai;
- 1.4. negalima valgyti, gerti, rūkyti, jei esate pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštoje teritorijoje.
2. Jei nurodyta pasišalinti (evakuotis) iš pavojingomis medžiagomis užterštų teritorijų:
 - 2.1. pavojingos cheminės medžiagos yra itin lakios ir stipriai dirgina kvėpavimo takus, akių gleivinę, odą, todėl būtinai saugokite šias kūno dalis:
 - 2.1.1. kvėpavimo takams ir akims apsaugoti, jei turite, dėvėkite viso veido panoraminę kaukę su sudėtinio filtru arba pusės veido kaukę ir apsauginius akinius. Jei turite, lauke dėvėkite respiratorių, užsiriškite sudrėkintą vatos ir marlės raištį arba pridenkite burną ir nosį drėgnu rankšluosčiu;
 - 2.1.2. odai apsaugoti geriausiai tinka vandens nepraleidžiantys drabužiai ir avalynė (vandeniui nepralaidžios sintetinės striukės, lietpalčiai, polietileniniai apsiaustai, guminiai batai), užsimaukite pirštines, užsidėkite kepurę, apsivyniokite kaklą šalikų, stenkitės nepalikti neapsaugotų kūno vietų;
 - 2.2. nedelsdami pasišalinkite iš užterštos teritorijos nurodyta kryptimi vengdami žemesnių vietų. Jei kryptis nenurodyta, judėkite statmenai vėjo kryptčiai, kad vėjas pūstų į šoną ir tik atviromis vietomis (venkite daubų, uždarytų kiemų, siaurų gatvelių, tankiai krūmais apaugusių vietų);
 - 2.3. eidami per užterštą vietovę nekelkite dulkių, nesilieskite prie pastatų sienų, tvorų, kitų daiktų;
 - 2.4. nesislėpkite rūsiuose, duobėse, grioviuose ar kitose žemose vietose, nes ten labai kaupiasi pavojingos medžiagos, pasitraukite į aukštesnes vietas, lipkite į viršutinius aukštus;
 - 2.5. išeidami iš namų (ar kitų patalpų) išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo ir šildymo oru sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas. Pasiimkite būtiniausius daiktus:
 - 2.5.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlę. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;
 - 2.5.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);
 - 2.5.3. pinigus (grynieji pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);
 - 2.5.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;
 - 2.5.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);
 - 2.5.6. geriamojo vandens;
 - 2.5.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);
 - 2.5.8. tualetinius reikmenis;
 - 2.5.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);
 - 2.5.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus;
 - 2.5.11. mobiliąjį telefoną.
 - 2.6. neužmirškite savo kaimynų, pasiteiraukite, ar jie girdėjo pranešimus. Pasidomėkite, ar yra kam pasirūpinti neįgaliaisiais, vienišais seneliais ar mažamečiais vaikais, esančiais namuose be tėvų, jei ne – padėkite jiems arba praneškite bendruoju pagalbos telefonu;
 - 2.7. išėję iš užterštos zonos, prieš įeidami į švarias patalpas, nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir sudėkite viską į polietileninį maišą ir išneškite jį iš gyvenamųjų patalpų. Nusiprauskite duše ir persirenkite švariais drabužiais. Ką daryti su sudėtais į maišą užterštais drabužiais, jums patars savivaldybės civilinės saugos skyriaus specialistai.
3. Jei gyventojams rekomenduojama likti namuose, kuo skubiau:
 - 3.1. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, dujas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, sandarinkite būsto langus ir duris;
 - 3.2. pakilkite į viršutinius namo aukštus, nes daugelis pavojingų cheminių medžiagų kaupiasi žemose vietose.
4. Dažniausiai inhaliacinius (pro kvėpavimo takus) apsinuodijimus sukeliančios medžiagos yra amoniakas ir chloras:
 - 4.1. apsinuodijimo amoniako garais požymiai:
 - 4.1.1. kosulys;
 - 4.1.2. akių perštėjimas, ašarojimas;
 - 4.1.3. nosies gleivinės dirginimas, sloga;

- 4.1.4. seilėtekis;
- 4.1.5. galvos skausmas ir svaigimas;
- 4.1.6. pasunkėjęs kvėpavimas, dusulys;
- 4.1.7. užkimimas, visiškas balso išnykimas;
- 4.1.8. spaudimo jausmas krūtinės ląstoje;
- 4.1.9. sujaudinimas;
- 4.1.10. traukuliai;
- 4.2. pirmoji pagalba apsinuodijus amoniako garais:
 - 4.2.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išvesti, nesąmoningus – išnešti);
 - 4.2.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);
 - 4.2.3. praradusius sąmonę nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;
 - 4.2.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;
 - 4.2.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;
 - 4.2.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 15–20 minučių plauti akis, burną ir nosį;
 - 4.2.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę);
- 4.3. apsinuodijimo chloro garais požymiai:
 - 4.3.1. kosulys;
 - 4.3.2. akių perštėjimas, ašarojimas;
 - 4.3.3. nosies gleivinės dirginimas;
 - 4.3.4. galvos skausmas ir svaigimas;
 - 4.3.5. vėmimas;
 - 4.3.6. dažnas kvėpavimas;
 - 4.3.7. dažnas pulsas, širdies plakimas;
 - 4.3.8. užkimimas;
 - 4.3.9. sujaudinimas;
 - 4.3.10. žemas kraujospūdis;
 - 4.3.11. miokardo infarktas;
- 4.4. pirmoji pagalba apsinuodijus chloro garais:
 - 4.4.1. kuo skubiau išeikite iš užterštos aplinkos (sąmoningus nukentėjusiuosius – išveskite, nesąmoningus – išneškite);
 - 4.4.2. užtikrinkite kvėpavimą (atsagstykite drabužius, atlaisvinkite kvėpavimo takus);
 - 4.4.3. sąmonę praradusius nukentėjusiuosius paguldykite ant šono, stebėkite, kad neužspringtų skrandžio turiniu;
 - 4.4.4. išnykus kvėpavimui ir širdies veiklai – pradėkite gaivinti;
 - 4.4.5. teikiantis pagalbą asmuo turi dėvėti asmeninės apsaugos priemones;
 - 4.4.6. sąmoningiems pacientams rekomenduojama tekančiu vandeniu 10–15 minučių plauti akis, burną, nosį;
 - 4.4.7. kuo skubiau kvieskite greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusįjį gabenkite į artimiausią asmens sveikatos priežiūros įstaigą (ligoninę).

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS RADIACINIAM PAVOJUI

1. Kilus radiaciniam pavojui dėl branduolinės avarijos ar panaudoto branduolinio ar radiologinio sprogstamojo įtaiso ar bombos, dėl kurio susidarė radioaktyviųjų medžiagų dalelių debesis:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepasiduokite panikai, perspėkite artimuosius, kaimynus;

1.3. jei važiuojate automobiliu – sandariai uždarykite langus, išjunkite vėdinimo ir šildymo sistemas, ventiliatorius, užsidenkite kvėpavimo takus. Skubėkite namo ar į darbą, ar į kitą visuomeninį pastatą, jei esate netoli. Jei visuomeninių pastatų pasiekti neįmanoma, sustokite saugioje vietoje, jei karšta – pavėsyje ir, išjungę automobilio variklį, klausykite radijo pranešimų. Toliau važiuoti ar išlipti galite, tik kai bus paskelbtas atitinkamas pranešimas;

1.4. jei esate netoli nelaimės, sprogimo vietos – nelieskite jokių daiktų, jie gali būti radioaktyvūs;

1.5. negerkite, nevalgykite, nerūkykite užterštoje vietoje ar šalia jos;

1.6. jei esate lauke, eikite į vidų;

1.7. jei esate uždaroje patalpoje, kurių sienos ir langai nepažeisti, pasirinkite slėptuvę vidinėje pastato dalyje esančią patalpą su kuo mažiau langų arba eikite į rūšį. Jei langai išdužę – pagal galimybę pasirinkite kitą saugų kambarį, esantį pastato gilumoje;

1.8. išjunkite vėdinimo, oro tiekimo, kondicionavimo sistemas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite, ar nėra plyšių, užsandarinkite lipnia juosta būsto langus ir duris;

1.9. pasirūpinkite vaikais ir kitais artimaisiais, kuriems reikia pagalbos;

1.10. jei būtina išeiti į lauką, saugokite kvėpavimo takus nuo dulkių ir dūmų: užsidenkite vienkartinę kaukę, nosinę ar rankšluosčiu. Jei turite, dėvėkite dujokaukę ar respiratorių;

1.11. suvarykite netoli esančius gyvulius, naminius gyvūnus į tvartus, pastatus, uždarykite šiltnamius, uždenkite šulinius;

1.12. grįžę iš lauko, būtinai nusivilkite viršutinius drabužius, nusiaukite batus ir, sudėję juos į polietileninį maišą, išneškite iš gyvenamųjų patalpų. Tada kruopščiai su muilu nusiprauskite duše, ypač atidžiai būtina išsitrinkti galvą;

1.13. kruopščiai nuprauskite lauke buvusių naminius gyvūnus (kates, šunis ir kt.);

1.14. valgyti ir gerti galima tik maistą ir gėrimus, kurie buvo sandariai uždaryti – konservus, gėrimus buteliuose, sandariose pakuotėse. Kitą maistą ir vandenį bus galima vartoti leidus visuomenės sveikatos specialistams;

1.15. jei nurodyta evakuotis, pasiimkite būtiniausius daiktus:

1.15.1. pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlę. Nepamirškite reguliariai vartojamų vaistų;

1.15.2. dokumentus (pasas, gimimo ir santuokos liudijimas, atestatas, diplomas, nuosavybės dokumentai);

1.15.3. pinigus (gryniesi pinigai, kreditinės kortelės, vertybiniai popieriai, brangenybės);

1.15.4. šeimos relikvijas, kelias nuotraukas;

1.15.5. ilgai negendančių maisto produktų (2–3 dienoms);

1.15.6. geriamojo vandens;

1.15.7. reikalingų drabužių (pagal sezoną);

1.15.8. tualetinius reikmenis;

1.15.9. asmeninės apsaugos priemonės (jei turite);

1.15.10. nešiojamąjį radijo imtuvą ir žibintuvėlį, atsarginius elementus, degtukus, konservų atidarytuvą;

1.15.11. mobilųjį telefoną ir jo įkroviklį;

1.16. jei radioaktyviajame debesyje ar jo iškritose yra radioaktyviojo jodo, civilinės saugos specialistai, siekdami apsaugoti skyd liaukę, rekomenduoja atlikti jodo profilaktiką. Jodo tabletes pradėkite vartoti tik tuomet, kai apie tai bus paskelbta per visuomenės informavimo priemones. Jodo profilaktika – tai kalio jodido (KI) arba kalio jodato (KIO3) tablečių (kai jų nėra, tinka 5 % jodo tinktūra) vartojimas. Stabiliojo jodo preparatų vienkartinė paros dozė žmonių grupėms:

1.16.1. suaugusieji iki 40 metų (tarp jų nėščios ir maitinančios moterys) ir 13–16 metų paaugliai išgeria 130 mg kalio jodido arba 170 mg kalio jodato;

1.16.2. vaikams nuo 3 iki 12 metų skiriama 65 mg kalio jodido arba 85 mg kalio jodato, tai sudaro pusė suaugusiųjų dozės;

1.16.3. kūdikiams nuo 1 mėnesio iki 3 metų duodama 30–35 mg kalio jodido arba 40–45 mg kalio jodato. Tai ketvirtis suaugusiųjų dozės;

- 1.16.4. naujagimiams iki 1 mėnesio skiriama 15 mg kalio jodido arba 20 mg kalio jodato. Tai aštuntadalio suaugusiųjų dozės;
- 1.17. vienkartinė stabiliojo jodo dozė apsaugo skydliaukę 24 valandas. Naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus skiriama vienkartinė stabiliojo jodo dozė. Nėščioms ir maitinančioms moterims – ne daugiau kaip dvi vienkartinės dozės. Kitoms gyventojų grupėms gali būti skiriamos kelios vienkartinės dozės, bet ne daugiau kaip 10. Geriausia jodo tabletes gerti po valgio. Vaikams patogiau jas duoti ištirpintas bet kokiam gėrime ar skystuose vaikų maisto produktuose. Ištirpintos tabletės išgeriamos nedelsiant, nes greitai tampa neaktyvios.
- 1.18. neturint tablečių, galima vartoti 5 % jodo tinktūrą: vaikams iki 2 metų 1–2 lašai 5 % jodo tinktūros skiriami 3 kartus per dieną ne ilgiau kaip 7 paras. Vaikams nuo 2 metų ir suaugusiesiems skiriami 3–5 lašai 5 % jodo tinktūros 3 kartus per dieną ne ilgiau kaip 7 paras;
- 1.19. stabiliojo jodo preparatai veikia tik skydliaukę, bet neapsaugo nuo kitų jonizuojančiosios spinduliuotės rūšių poveikio. Be to, dalis žmonių yra alergiški jodui ar turi skydliaukės susirgimų. Tokiu atveju siūlome iš anksto pasikonsultuoti su gydytoju;
- 1.20. būkite įsijungę Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą, klausykite skelbiamų pranešimų bei vykdykite civilinės saugos rekomendacijas.
2. Jei radote neįprastomis aplinkybėmis (transporto avarijos metu, viešojoje vietoje ir t.t.) ar pamatėte daiktą, pažymėtą radioaktyviuoju ženklu:
- 2.1. nedelsdami skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu 112 ir informuokite apie radinį;
- 2.2. laikykitės kuo toliau nuo daiktų, pažymėtų radioaktyvumo ženklu, bet kokio regimo dūmų ar garų šaltinio;
- 2.3. nelieskite jokių daiktų, esančių aplinkui, nes jie gali būti radioaktyvūs;
- 2.4. kuo skubiau išeikite iš pavojingos zonos. Eikite prieš vėją nuo įvykio vietos. Saugus nuotolis nuo galimai užterštos zonos ribos – mažiausiai 30–50 metrų;
- 2.5. patarkite žmonėms kuo toliau pasitraukti nuo įvykio vietos, kol atvyks specialiosios tarnybos;
- 2.6. sužeistieji įvykio vietoje taip pat gali būti užteršti radioaktyviosiomis medžiagomis;
- 2.7. negerkite, nevalgykite, nerūkykite zonoje, kurioje esate, nes ji gali būti užteršta;
- 2.8. laukite, jei įmanoma, saugioje vietoje atvykstančių tarnybų ir informuokite jas apie įvykio aplinkybes;
- 2.9. jei išėjote anksčiau nei atvyko specialistai, grįžę namo, pasikeiskite viršutinius drabužius ir sudėkite juos į polietileninį maišą, nusiplaukite rankas, nusiprauskite veidą, jei turite galimybę – nusiprauskite duše ir klausykite skelbiamų per Lietuvos nacionalinį radiją ar televiziją pranešimų ir vykdykite civilinės saugos rekomendacijas.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS KILUS ORO PAVOJUI

1. Kilus oro pavojaus (tiesioginei priešo užpuolimo) grėsmei:
- 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
- 1.2. nepasiduokite panikai, perspėkite artimuosius, kaimynus;
- 1.3. išjunkite iš elektros tinklo nenaudojamus elektros prietaisus, dujas ir vandenį;
- 1.4. su savimi pasiimkite dokumentus, pinigus, maisto produktų, vandens, turimas asmeninės apsaugos priemones, būtiniausių vaistų, apsirenkite ir skubėkite į artimiausią kolektyvinės apsaugos statinį ar kitą priedangą;
- 1.5. jei liekate namuose, imkitės apsaugos priemonių: užgesinkite šviesą, užtraukite užuolaidas, lipnia juosta ar kt. apklijuokite langų stiklus, įsiveskite į vidų savo augintinius, persikelkite į kambarį be langų (jei toks yra) arba slėpkitės rūsyje ar kitoje priedangoje.
2. Sprogimo vietoje (arba po sprogimo):
- 2.1. kriskite ant žemės ir rankomis prisidengkite galvą, jei yra galimybė, pasinaudokite priedanga. Priedangą šiuo atveju reikėtų rinktis iš arčiausiai esančių daiktų, tai gali būti pastatas, griovys, dauba, medis ar net šaligatvio bordiūras;

- 2.2. nugriaudėjus sprogimui neskubėkite palikti priedangos, kai kurios skeveldros išsilanksto ir nukrenta netoli sprogimo vietos po keliolikos sekundžių, taip pat gali sprogti kiti (antriniai) sprogstamieji užtaisai;
- 2.3. įsitikinę, kad skeveldros daugiau nekrenta, nedelsdami pasišalinkite saugiu atstumu. Jei sprogimas įvyko pastate, naudokitės avariniais išėjimais. Naudotis liftais griežtai draudžiama;
- 2.4. jei yra sužeistų asmenų, padėkite jiems evakuotis į saugią vietą ir suteikite pirmąją medicinos pagalbą. Pasirinkdami saugią vietą, atkreipkite dėmesį į pažeistas pastatų konstrukcijas, nes pastatas ar jo dalis gali sugriūti;
- 2.5. nelieskite įtartino daikto ar sprogmens;
- 2.6. padėkite valyti griuvėsius, kelius, šalinti oro antpuolio padarinius.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS ESANT BIOLOGINEI TARŠAI

1. Esant biologinei taršai:
 - 1.1. klausykite pranešimų per Lietuvos nacionalinio radijo ar televizijos programą;
 - 1.2. nepasiduokite panikai;
 - 1.3. nevartokite produktų, kurie nėra termiškai apdoroti, arba naudokite tik tuos produktus, kurie buvo sandariai uždaryti, vartokite tik virintą vandenį;
 - 1.4. laikykitės asmens higienos reikalavimų;
 - 1.5. patalpas ir liečiamus paviršius valykite drėgna šluoste;
 - 1.6. pajutę pirmuosius sveikatos sutrikimus: pykinimą, vėmimą, viduriavimą, kylančią temperatūrą – tuoj pat kreipkitės į asmens sveikatos priežiūros specialistus.
2. Kilus įtarimui, kad į aplinką pateko biologinis agentas:
 - 2.1. išjunkite patalpoje ar teritorijoje esančius ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;
 - 2.2. nedelsdami palikite patalpą ar teritoriją;
 - 2.3. patalpoje sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kur gali būti biologinis agentas, stenkitės, kad į patalpą ar teritoriją niekas neįeitytų;
 - 2.4. nedelsdami praneškite savo institucijos vadovui ir skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;
 - 2.5. surašykite visus kambaryje, patalpoje ar teritorijoje buvusius asmenis, kad atsakingų institucijų specialistai galėtų nedelsdami vykdyti židinio lokalizavimo, padarinių šalinimo darbus ir teikti skubią medicinos pagalbą.

CIVILINĖS SAUGOS REKOMENDACIJOS, KAIP ELGTIS GAVUS ĮTARTINĄ LAIŠKĄ AR PAKETĄ SU MILTELIAIS IR JIEMS IŠSIBARSČIUS

1. Gavus įtartiną laišką ar paketą su milteliais ir jiems išsibarsčius:
 - 1.1. nekratykite, nepurtykite, neprakirpkite ir neišimkite laiško ar paketo turinio;
 - 1.2. nebandykite valyti miltelių, jų uostyti, liesti;
 - 1.3. išjunkite ventiliatorius ir pastato oro kondicionavimo sistemą;
 - 1.4. užsimaukite apsaugines pirštines;
 - 1.5. nedelsdami uždenkite išsibarsčiusius miltelius drabužiais, popieriumi, šiukšlių dėže ar kt.;
 - 1.6. išeikite iš patalpos ir sandariai uždarykite duris ir langus arba aptverkite vietovę, kurioje rastas įtartinas laiškas ar paketas, neleiskite įeiti kitiems asmenims;
 - 1.7. nusiplaukite rankas su muilu;
 - 1.8. kuo greičiau nusivilkite užterštus drabužius ir sudėkite juos į plastikinį maišą;
 - 1.9. kuo greičiau nusiprauskite duše su muilu. Nenaudokite chlorkalkių ar kitų dezinfekavimo medžiagų;
 - 1.10. surašykite visus žmones, buvusius tame kambaryje ar teritorijoje, ypač tuos, kurie turėjo tiesioginį kontaktą su milteliais;
 - 1.11. jei esate namie, skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu;
 - 1.12. jei esate darbovietėje, praneškite apie įvykį savo institucijos vadovui ir

skambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu.

2. Įtartinio paketo ar laiško požymiai:

2.1. pernelyg didelės pašto išlaidos;

2.2. ranka rašytas ar prastai išspausdintas adresas;

2.3. iškirptos ir priklijuotos spausdintos raidės;

2.4. rašybos klaidos;

2.5. nėra atgalinio adreso;

2.6. riebalinės dėmės, išblukusios spalvos;

2.7. didelis svoris;

2.8. kreivas ar grublėtas vokas;

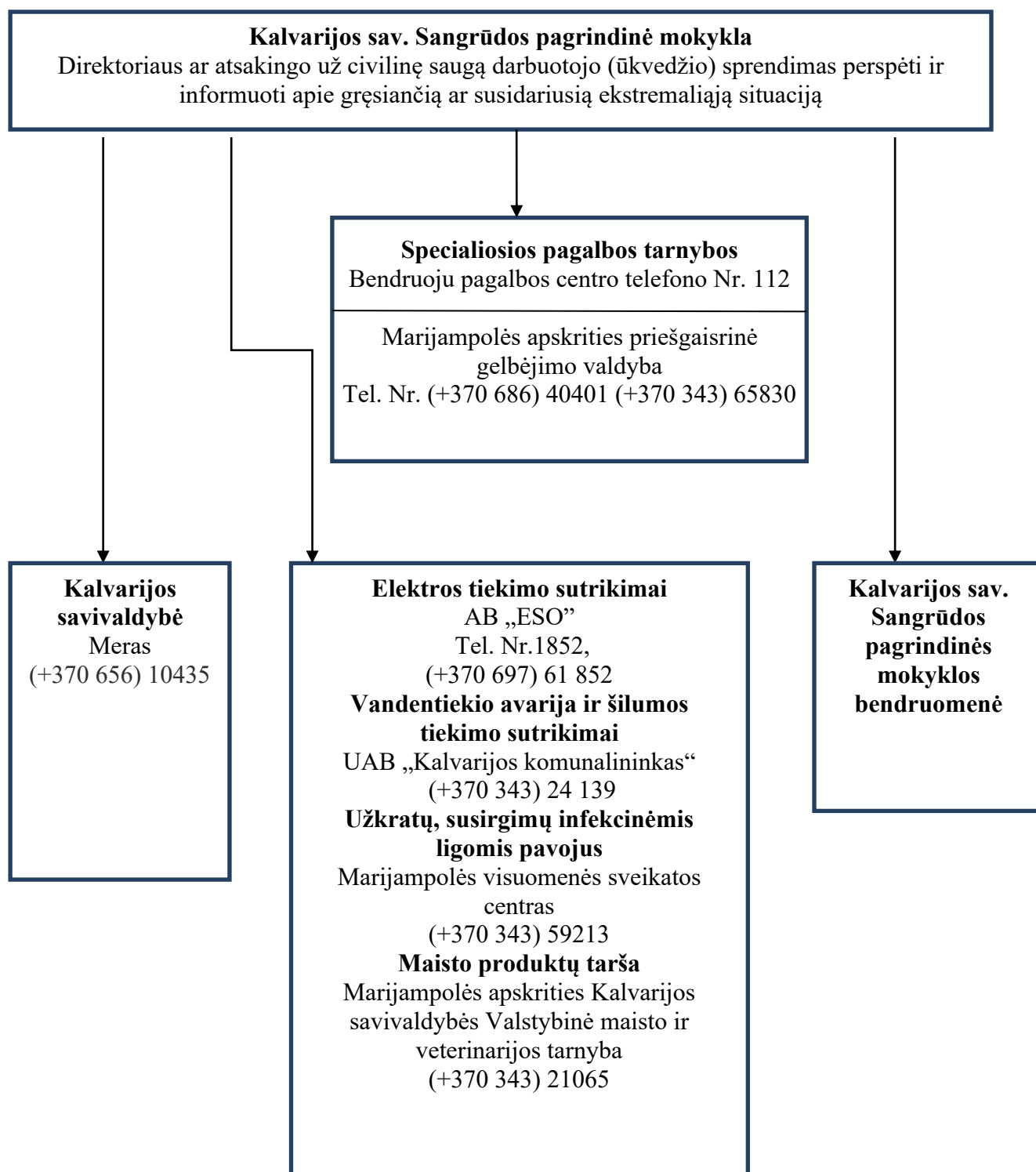
2.9. išsikišę laidai ar aliuminio folija;

2.10. pernelyg didelės saugos medžiagos (maskuojamosios juostos, virvės ir pan.);

2.11. tikėjimo garsas;

2.12. pažymėtas užrašu „personalinis“ arba „konfidencialus“.

PERSPĖJIMO APIE GRĖŠIANČIĄ AR SUSIDARIUSIĄ EKSTREMALIĄ SITUACIJĄ SCHEMA

**KEITIMOSI INFORMACIJA APIE EKSTREMALIĄJĄ SITUACIJĄ
AR ĮVYKĮ SCHEMA**